

36

GLAS

IZ DUBRAVE

ŽEROVINSKE.

OD

Stanka Vraza.

POVJESTICE.

GLASI

IZ DUBRAVE

ŽERAVINSKE.

POVJESTICE

OD

Stanka Vraza.

V umje mojem minuvši ljeta
Čas ot času temnej, temnej;
No zaronilaš pjesnja eta
Gluboko v pamjati mojej.

Puškin.

U ZAGREBU.

TISKOM K. P. ILIR. NAR. TISKARNE DRA. LJUDEVITA GAJA

1841.

GLAS

IN DERZAVE

REPUBLIKA

POŠTARNA

100

Stanka Zvonar

7. maja 1958. št. 100
Cena 100.00 (vključno s PDV)
Za naročnike plačati na
Računsko in finančno upravo

2 57068

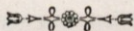

5258 N

21.7.53

POSETRIMI

DRAGOJLI.

INSTITUTION

DEPARTMENT

1914

P O S V E T A.

Ležah ko rob tvârdo svezan,
Goječ samo jednu želju,
Jer povali na postelju
Jadna mene zla boljezan.

Stadoh vâpit s tugom mnogom:
»Gdë si sestro? ah priskoči,
Te mi sklopi rukom oči:
Ja umirem... Anko!... s Bogom!»

*Al nje nebi do uzglavlja,
Razstavljaše medjaš naju,
Te izručih vās u vaju
Opeta se snu bez zdravlja.*

*Pristupiše mečte plahe—
Ko jeseni lištje šume,
Čudan oganj noseć u me,
Oko duše grozne strahe.*

*Pa kroz sanak vidjeh jadan
Gdē ja brodih val bez čuna,
Mēsta projdoh groze puna,
Gdē hodjaše lav nevladan.*

*Tu nasārne na me smēlo
Bēsneć, preteć ah! neznano,
Kao pod mačem -- napadano
Da uzdārka moje tēlo.*

*Al se u taj čas ujavi
 (Neznam odkud) sestra mila,
 Pa odgoni sva strašila,
 Vàs od duše san nezdravi.*

*Te mi utre blagom rukom
 Izmučeno, znojno čelo,
 Nudeć drugom hladno jělo,
 Da mi digne oganj s mukem.*

» Odkud, Anko?« — ja zapita',
 » Šta te tako bårzo doni?
 Te ti meni bol ukloni
 I vidjenja grozovita.«

» O moj brate, ozdravio!
 Mene sincć jad obuze,
 Stadoh sluteć ronit suze,
 Što si se ti razbolio.

» » *Tim zamolih višnjeg Boga,
Da mi milost tu udili ;
Da se duša ma odkrili
K tebi tēšit jada tvoga.*

» » *Višnji směrnú molbu začu ;
Pa na krilma od ljubezni
Šlje ju k tebi, u boljezni
Da te tēši i u plaču. « «*

*Tako sbori sestra Anka ;
A ja hvalec višnjem Bogu,
Stadoh ronit suzu mnogu,
S keje prenuh svitom danká.*

*Raztvorivši oči jadne,
Smotrih gdje si ti, Dragojla,
Rukom obraz moj hladila
Nudec drugom jela hladně.*

*Odtli znadem, posestrima!
 Da si duša sestre moje,
 Ku mi nebo poslalo je,
 Da utěhu moja ima.*

*Rekši s Bogom kući rodnoj,
 Došad k bratji za granicu,
 Da imade uzdanicu —
 Tu na stazi prem zahodnoj.*

*Zato ovaj dar donosim,
 Kojeg glava s sàrcem rodi,
 Tvojem umu da ugedi —
 S ovom željom — tebe presim:*

*Mnoge ti još porodila
 Sinke směle, čerce krotke,
 Demorodce, domorodke,
 Kojimi se penosila!*

Te ti statće vĕk na glavi
Vĕnac Česti, vĕnac Srĕće,
Ostavit te Slava neće,
Kao što ti je neostavi.

U Ljubljani na Gjurgjev dan t. g.

K a z a l o .

	Strana.
Posveta	v

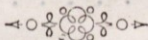
B A L A D E .

Raznost prolétja	3
Pärsten	5
Kratka sréca	8
Svakdan	9
Lovac	12
Särdjba	14
Béšana	16
Nenadani	18
Nepozvani	25
Garlice	28
Bura	32
Véra i nevěra	36
Romantični konac	39

Lěpa Vida	43
Jagode	48
Děvojka	51
Sivi golub	56
Osveta	58
Sablja i ruka	61
Stana i Marko	63
Fredrik i Verunika :	
1. Sužanka	67
2. Vitez Fredrik	71
3. Čudní goso	74

R O M A N C E.

Savět	81
Sužanj	83
Junak Hranilović	85
Zora i Bogdan :	
1. Sanak	94
2. Oproštaj	96
3. Bojak	101
4. Prosioci	102
5. Poslušnost	103
6. Věra	106
Izjasnjenje	111
Několiko řečíh	136
Predplatnici	139

B a l a d e .

1868

Raznost prolétja.

I.

Po planinah topla krila
Jug prostire i kretje;
Po dolinah Vesna mila
Slaže zelen i cvětje.

U dubravi gârle guče,
Slavuj milost pripěva, —
Sada šaptju, sada muče
Stravljen junak i děva.

II.

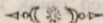
Po planinah topla krila
Jug prostire i kretje;
Po dolinah Vesna mila
Slaže zelen i cvětje.

Uhvatjen je slavuj mili,
 Tužno guče gârlica; —
 Junak spava u gomili,
 Nad njom plače dĕvica.

III.

Po planinah topla krila
 Jug prostire i kretje;
 Po dolinah Vesua mila
 Slaže zelen i cvĕtje.

Nij slavuja, nij gârlice,
 Oba lovac zatvori; —
 Pored stoje dvĕ grobnice, —
 Jad i dĕvu umori.

P à r s t e n .

Svanu danak bili ,
 Već zvonar zazvoni ;
 Tica glas nemili
 U běli grad doni :

Čuješ , gospo mila !
 Šta ti kažem sada :
 Ja sam tamo bila ,
 Gdē sunce zapada .

Vrag uz vruga spava ,
 Kano brat uz brata ;
 Jer jih više slava
 U kolo ne hvata .

Znaj bo : jučer veće
 Vojska vojsku smārvi ,
 Da još danas teće
 Potok teške kārvi .

Tamo i tvoj vojno
 Pogibe hãrvajuć,
 U smãrti dostojno
 Tebe spominjajuć.

Evo pãrsten zlati,
 Što mi ga (kad s muke
 Poće izdisati)
 Dã s kãrvave ruke.

Misli na njegovu
 Ljubav svako vrime,
 Koj u krajnom slovu
 Zvaše tvoje ime.

Gospa pãrsten gledi,
 Biljeg upoznade;
 Lice joj zablãdi,
 Tãlo na tle pade.

Trikrat kule grada
 Još obleti tica;
 Ali na tlãh mlada
 Ostã gospojica.

Trikrat još zapoja;
 Al zahman se trudi;
 Jerbo se gospoja
 Više neprobudi.

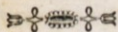
Kratka srěća.

Děva s dragim šeta
 Puna mislih srětni',
 Rukujuć kroz cvětni
 Divni djulistan.

Junak mlad joj gleda
 U zěnice jasne,
 Gladi lica — krasne
 Kano tulipan.

Čim priniknu k ustam,
 Oglasi se zvono;
 Ode, ah! siono
 Děve srětni san.

Zvono dčvu zvaše
 U cārkvu na horu;
 Junaku na moru
 Svanu krajni dan.

S v a k d a n .

Majka kara,
Ćerci prigovara;
A ćerca Milica
Mučè gleda nica.

Draga ćeri!
Sárce, nezamèri,
Nisi opet danas
Dost naprela za nas.

Te od toga,
Šta je gotovoga,
Malo bit će prida;
Jer se strašno kida.

Znam ja dobro,
Opet krasni pobro
Da uza te staše,
Lice čelivaše.

Majka kara,
 Čerci prigovara;
 A ćerca Milica,
 Mučè gleda nica.

Istina je
 (Milica priznaje),
 Gdè se lice ljubi,
 Tanki konac gubi.

Odreći ću
 Ja gospodičiću,
 Da mene opeta
 Neljubi, nesmeta.

Tako kaza
 Gnjevnoga obraza;
 Al jedna uz toga
 Nij molila Boga.

Eno dojde...
 Dèvo tvoj gnjèv? — projde...
 Gospodičić ljubi,
 Opet konac gubi.

Majka kara ,
 Svakdan prigovara ;
 A čerca Milica ,
 Svakdan gleda nica.

L o v a c.

Bez listja je dubrava,
 Gora gola ko glava,
 Vlas poslednji kojoj spade:
 Po dubravi zvuči rog,
 Od kopovah laj žestok
 Puni njive i livade.

Mladi junak lov lovi
 Sa bärzimi härtovi —
 U měsecu listopadu;
 Od rosice jutärne
 Slědi zece i särne
 Za odolět sàrcu mladu.

Bez listja je dubrava,
 Gora gola ko glava
 Vlas poslednji kojoj spade;
 Al sve šuti krug i krug...
 Gdě si lovče? Dodj u lug,
 Dodj na njive i livade.

Prašan visi s stěne rog,
 Gine hãrtom bãrzost nóg;
 Nij veé lovnje briga lovcu;
 Njega zove mio večer,
 On sledi lěpšu zvěr;
 Jer on slědi svu ljubovcu.

S à r d j b a.

*Posestrimi M***

Sinoć jeste zima bila,
Danas hlad od juga; —
Sinoć sam se razsàrdila
Na svojega druga.

Ja se zakleh nevesela:
Već mu ne otvarat;
A on: prie danka běla
Sa mnom razgovarat.

Tek što izručih dušu Bogu,
Pa legoh spavati;
Začuh jednom topot noguh
I jauk kraj vratih.

»Tko je božji u toj kući?
Ah bårzo otvori!
Znoj po hårbtu zimni vrući
Bije me i mori.

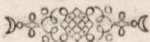
Bogom bratjo, nemojte me
 Ubit pustahije!
 Po meni je ovo vrěme,
 Kàrv se s boka lije.α

Šta ću jadna? Bože mili!
 S straha dàrktje noga,
 Ubit će ga u toj sili...
 A moli za Boga.

Stanuh, metnuh zobun na se,
 Otvorih što bårže;
 Eto smějuć na sve glase
 O vrat mi se vårže.

Tek po ustjuh spoznah druga,
 Iz kojih žàr piri. . . .
 Dadoh ruku.. (šta će tuga?)
 Pa se š njim pomirih.

Čuješ, dušo posestrimo!
 Nemoj se sàrděti;
 Jer će sàrdjba proći mimo —
 Ko magla po lěti.

B ě l a n a .

Platno si běli za rana
Kraj vode mlada Bělana.

Na vodu aj! se nadvodi,
Zagledne sebe u vodi:

Mili i dragi moj Bože!
Jeda šta lěpše bit može?

Oči se sjaju iz vode —
Ko zvezde kada izhode.

Lica se sjaju iz vode —
Ko ruže cvětom kad rode.

Usta se sjaju iz vode —
Ko lěti zrěle jagode.

Aj da je vćnac još k tomu,
Bila bi snaša u domu.

A junak lovec u šumi,
Bělanu dobro razumi.

Ostraga mučè pristane,
Poljubi lice mladjane.

Ljubi, te ljubi bez broja,
»Ti moja«—šaptué—»věk moja!»

Dojde ti sveta nedělja,
Ala ti lěpa veselja!

Jer junak vodi vĕnĕčanu
Iz cårkve kući Bělanu.

Nenadani.

Tetični Rezi K. Muropoljanki.

Lěpo ti je Mursko polje:
Sve njiva do njive; —
Tamo žanju dobre volje
Děkle ljubeznive.

Da su vedre, bistre, tanke,
Ne dvoji se o tom;
Jer su znate svud Poljanke
Divnom svom lěpotom.

Za domaća momka draga
Krotke su gārlice,
Ma za strana i nedraga
Plahe ko vlasice.

Nu svaku je nadvisila
Ćerca Jurinčeva,
Sve lěpotom nadćinila
Reza draga děva.

Da ju vidiš, ruke svoje
Kako radeć kretje,
Mislio bi: Čela to je,
Kâ po cvětju letje.

Da ju vidiš srěd večera,
Kad pěva pěsmicu,
Ti bi reko: Od jezera
Čuo sam dĕklicu.

I ta lica rujnobila,
Oči s ognjem smĕlim,
Prisegó bi: Nju j' rodila
Zora s dankom bělim.

Do konca smo baš dožele,
Mile drugarice!
Nebi li si u hlad sĕle,
U hlad od lipice?

Znam, da svaku zabolĕle
Već pri laktu ruke,
Zašto snopov ima vele;
Vele š njimi muke.

Ti pa za nas, dragi brate,
 Pod gabar potàrçi,
 Te vodice studenate
 Donesi u vàrçi.

Reza veli: bratac ode
 Na studenac lèpi,
 Da donese hladne vode,
 Te dèkle okrèpi.

Za tim hitre igre staše
 Igrat družba višta,
 Jedna drugoj pripèvaše
 Nepraštajuć ništa.

Reza oči prem ljubezne
 Krenu put ravnine,
 Za kojom joj sàrce čezne,
 I želja ne mine.

Sàrce igra, skače, bije
 K nêdrom bez pokoja,
 Te da milu bunu skrije
 Ovako zápoja:

»Žuta vuga lěpo poje
Srèd zelena luga —
Lěpo poje — hoje, hoje!
Žuta tica vuga.«

Tek što poče, već zašuti
Izpred sebe gledè;
Jer prorazi trepet ljuti
Sárce plašne blěde.

Ah za Boga, draga seko!
Koja ti j' nevolja,
Da zablědi te daleko
Gledaš niz ta polja. —

Vaj nas brate! sprema veši...
Tuda gđě j' dvorište,
Četa ide... da! po lěsi
Svud se puške blište.

Dušu Vida već iz sela
Četa k vojsci vodi,
Oh i tebe oće směla
Da uhvati ōdi.

Ne praštaj se, idu sati,
 Uskoči k Ugarcem,
 Tamo će te sprovdjati
 Sestra s dušom, s srcem.

Tim se od nje brat oprosti,
 Pa otide kući;
 Sestra pako sa žalosti
 Zatuži plaćući.

I u kolu od žanjica'
 Zabrinu se svako,
 Tek najdraža drugarica
 Smi sborit ovako:

»O vojnice prem nemile!
 Prošle vi domala,
 Jer s vas ljube, majke cvile,
 Što ste pune zála'«

»Jer za mlada već ođiti —
 Momak u svēt mora,
 Dom i dragu ostaviti,
 Ginut onkraj góra'«

»Nu negårdi plačem lica,
 Drugarice naša!
 Prestanut ée još vojnika,
 A ti bit éeš snaša.« —

Tim se digne krik i huka,
 Pucjava pušáka',
 Da se praskom vika, buka
 Razpárši put zraka.

Zamisli se um děvice,
 Obraz zacárveni,
 Zablěsnuše trepavice
 Kano cvět jutreni.

Drugarice mah okrenu
 U radost své muke,
 Gårle redom sve blaženu
 Plěškajué u ruke.

Eno nětko gré niz kårče,
 Nosi věsti nove,
 Polak ide, polak tårči...
 Slušajmo, kog zove.

»Vârzi na stran nepokoje,
 Pa ajd dvoru, seka;
 Jer kod dvora, sârce moje,
 Lěp te posó čeka.

Sva se j' kuća napunila,
 Bârzo dare nosi;
 Znaj bo, danas, dušo mila,
 Vido tebe — prosi.«

Nepozvani.

Jur su Kosci nizko došli,
Bit će već tri sata,
A još nema mladoženje,
Veli majka Kata.

Ah sva dárktjem, jedva da se
Još dáržim na noguh,
Někak mi je čudno, mučno,
Zašto? reć nemogu.

Puče bič, aj puče puška,
Zvonci zveću bliže,
A sněg škriplje pod kopitom,
Već su pokraj hiže.

Tàrči na dvor da otvori
Svatom Anka snaša...
Ah nij Janko... lupeži su
I njih harambaša.

»Ti ćeš danas, lěpa snašo,
Mene cělivati...
A vi momci poberite,
Šta je za pobrati.« —

Tko će nju sad obraniti,
Sve je puno vina;
Već na klupi zaharkó je
Pijan starešina.

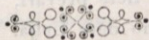
Ruke lome majka, kuma,
I družice mlade...
A snašica tim od straha
U nesviest pade.

Puče bič, aj puče puška,
Zvonci zveču bliže;
A sněg škriplje pod kopitom,
Već su pokraj hiže.

Mah otvore, nit za šalu
Danas svati mare;
Eto, braće, pustahije,
Gdě blago toware.

Hman se brane, nije vrême
 Tu izbëci kuda,
 Pohvativši pustahije,
 Svezahu bez truda.

Veseli se majka, kuma,
 Veseli se Anka;
 Jer na pãrsiuh osvësti se
 Mladoženje Janka.

Gàrlice.

(Polag narodne slov. priče.)

Netjakinji Milici M.

Perun stvori za Ladu
Pitome gàrlice,
Da joj sinka ljuljadu
Pěvajuć pěsmice.

Ma jih dēte prevari,
Čudno dēte Lelja.
Sàrce vatrom zažari,
Vatrom čudnih želja'.

Za željami slēdi stid,
I plašnost bez kraja,
Kā jim kaže oprostiti
S dubravom se raja.

Mati Lada položi
U kolěvku čado,
I koprenu doloži
Za pokriti mlado.

Lépo mi s njim děvajte —
 Veli gárlicama —
 Pešmice mu pěvajte,
 Dok ne zaspí vama.

Te u Vesne hárlh hram,
 Ka svét resi cvětjem,
 Za da združí ljuven plam
 S kitnim premalětjem.

Tice pako sědeci
 Na zibci oboje,
 Poju děte gledeci:
 »Ninaj, zlato moje!

Čim šarena lagano
 Kolěvka se žèné,
 Paze děte dragano
 U oči milene.

I nejače jih gledí,
 Jedno drugo pazi,
 Ljubko směje tím slědi,
 Da jih slast prorazi.

Poglednuvši něšto njim
U nědrih krene se,
Sārca ognjem ljuvenim
Srěd pārsiuh zanese.

Milo leti k dragomu,
Krilom ga ošine,
Ljubi oči blagomu,
Od razblude gine.

Nu ej jada nemila!
Dojdu muži ljuti,
Kud si s', majko, spremila?
Kud te nose puti?

Nečuješ li cviliti
Jadno dēte tvoje,
Kom se neće smiliti,
Ki se dēcom goje?

Tim se vrati ljubljena
Kući mati Lada;
Najde dušom sjubljena
Kolěvku bez čada.

Najde drago uz mila,
Gdě razbludno sniva;
Koprenu, kom pokrila,
Gdě sad tle pokriva.

Ljut obuze sárce jad
Nesrětnu bez kraja,
Udri tice mah za vrat,
Te progna iz raja.

Glě, što tamo skrivile
Sa srěće su loše,
Gdě budu vĕk živile,
U lug utekoše.

Gradit budu sudjene
Kolěvke na hvoje,
Skupljat žitak nudjene,
Kim si mlade goje.

A što starji u raj
Sgrěšiše někada,
To sad valja da kaju
Ista děca mlada.

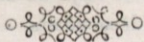
S toga vidiš svak jim čas
 Na vratu znamenja,
 I kolévke čuješ glas
 Izmedju nji pěnja.

Nut Milice mladjana,
 Gärlice majkina!
 Ljuljaj Vladka sladjana,
 Majke zlatna sina.

Ostó um ti mladosni,
 Věk drage pësmice,
 Samo od súz radosnih
 Rosne trepavice.

Kó sanak te hvatila
 Vatra od ljubavi,
 Kroz življenje pratila
 Svedj u srěci, slavi.

Toga sanko blagoga
 Věk ti neodnila;
 Nu srěd raja dragoga
 Kolévku sgradila.

B u r a .

Buči, zvižda vihar kroz grede i tram,
 Staro dārma sleme, stari dārma hram,
 Od smārti barjake noć je razastārla,
 Spasonosne zvězde u svoj dvor zapārla.
 Grozovitom rukom od oblaka gromni
 Do oblaka tārže Perun nebolomni:

«Jao nama munje, strahovita groma!..

Jeste li, děčice, svakolika doma?

Da li se kārstite?.... ah molite Boga,

Neka nam sačuva ćaku prem dobroga.»

Prekārstiv se žena děci kaže tak,

Kako bārzo munja razzine oblak:

»Slušaj, Vanko, slušaj! kako Bog nas kori,

Jer njedno molitve dobro još ne sbori.

Uzdignimo ruke kutu, gdě je spas,

Gdě je Bogorodke naměšten obraz,

Nebi li se smilit božja mati ktěla,

Vratila nam tatu zdrava i vesela.»

Tako mladjanomu bratcu Angja sbori;
 A majka od brige ovako govori:
 »Ta on bi već davno kod kuće bit mogo;
 Nedaj njemu tonut u pogibelj, Bogo!«

Za tim opet munja razsine oblak,
 Kraj peći pokaže od žene se trak.
 Tu je mlada majka, a uza nju sědi
 Petorica drobne dēčice u bēdi.
 Njim otide otac dārvarit u luge,
 Jer sudba nedade njemu srēće druge,
 Ka mu već u zibci kazā puna sārđi,
 Da će uvěk jěsti samo krušac tvārdi.

Glē opet obsinu kuću naglo blěsk;
 »»Eno mamó tate...«« tada trěs trěs trěsk!
 Angji rěč prekine, uzdārma vās dom,
 Padajuć na zemlju stārmoglavce grom.

Dēčica zavrísnu na vās glas nemilo,
 A starji zamuknu, ko da nij jih bilo.
 Te se majka najprě od straha probudi:
 »Mili Bože! — reče — u pomoć mu budi!..
 Šta si ktěla kazat, Angjo ćerco ljuba? — «
 »»Vidila sam ćaćka doći izpod duba. — ««:
 »Ta moro bi davno već pred pragom biti,

Valjda biahu traci, ki jih munja hiti...
 Kod kuma je osto, tèsite s', tèsite!
 Sutra děco doé ée, doněti vam pite.«

Grom prestade: — majka děcu upokoji,
 Da joj usnu svako na postelji svoji.
 Al ona nemože usnut ni za čas,
 Věk izpred nje staše suprugov obraz.

Zapěvaše pětli, te i Janak svanu,
 Prenu se iza sna, spremi k poslu ranu:
 Vatre si naloži, sude uzporedi,
 Tim i Angja stane i kroz vrata gledi:
 »»Za Boga, šta vidim? šta to leži tamo?
 Bårzo podjte sěmo, bårzo, draga mamó!«
 »Vajme, milí Bože!« zavapi majčica
 Od petoro sada drobnih sirotica';
 Za glavu se uhvati, kolěna se sruše,
 Jer pod dubom suprug — leži joj bez duše.

Věra i nevěra.

Minka sadi razliko cvietje

Na grob njeno na jedino dobro :

Unj zapade sunce njene srčee,

U njem spava njene duše pobro.

To s po vratu razpuštenim vlasim

Kó grob drugi na tom grobu stoji,

Pàrsi bije, a to težkim plasim

Uzdisajim povčtarce goji.

Primi suze, primi o gomilo!

Da načine stazu u grob dubok;

Kucaj, sàrce, dok budeš razbilo

Lěs u kojem spava tělo ljubog.

Na kriocu toplom ga ljuljat ću,

Dok neogrějem sàrcem těla pusta;

S modrim ustam usta mà slagat ću,

Dok nećutim plama njegovih usta'.

Sve badava! grob nje suze pije,
 Al k njemu se staza neotvori,
 Sárce kuca, tésna njedra bije,
 Ali mukle rake nerazpori.

Sárce padne, sárce se uzdigne,
 Oboriše suze niz nje lice;
 Al tko može rèèmi da dostigne,
 Da izmèri jad mlade dušice?

Poslè mlada svakdan k grobu šetje,
 Ranom zorom, da si ruže plije,
 A večerom, da jih kropi cvètje,
 Svane danak, nu nje nij te nije.

Danak klone; nij nje; .. danak svane:
 Opet nij nje... Minko, Minko, gdje si?
 Valjda jedna nepreboli rane...
 Minu mēsec; al nje nij iz vėsi...

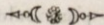
Čuješ zvona svetoga Martina,
 Kako poju kó puna žalosti!
 Ah doista prestavi se Mina;
 Bože jednoj grėšnu dušu prosti!

Zašto j' puno kolah postavljeno
 Kraj carkvenih otvorenih vrata'?
 Konji, sluge — sve je izkitjeno
 Kitom cvětja, kitom srebra, zlata.

Momci smějuć obkoljuju kola...
 Bistri konji grebu tlà kopiti...
 A u carkvu od ženskoga spola
 Staro mlado i gôrne i hiti.

Momka, dëvu vide pri oltari
 Dvě kitjene uz njih dëve stati;
 A sa gornje stube popo stari
 Ovak zlatne iz knjige im čati:

Čuješ snašo! očeš li s ljubavi
 Š njim podnosit života težkoću?
 Njega ljubit, dok vas smärt razstavi? ...
 Popo pita... *Minka* kaže: »Oću!«

Romantični konac.

Borko hodi zamišljeni
 Tihom noćom po dolini —
 Od ljubezni proslēdjeni,
 Ki ga někoć srētna čini.

Šta - li sad mu srētju truje,
 Što se tako on prepada?
 Kad od druga glas začuje,
 Ki je vojnik carski sada.

Zašto gleda pun promēne
 U dol ko da něšto ište?..
 Tamo kuće vidi stēne,
 Měsečinom koja blište.

Kuća stoji na livadi,
 Na nje pragu stoji dēva,
 Na podstēnju junak mladi;
 Dēva plače, junak pēva:

S Bogom ostaj, dušo draga!
 Ja moradem poč sada;
 Negledaj ti mene s praga,
 Da ne sahnem od jada.

Tja za daljnom onom gorom,
 Ki š nje běli sněg sijá,
 Tamo bit ću třetjom zorom,
 'Teb' ostane duša má.

Náj me ovdě ustavljati,
 I tam ima sunašca,
 Koje čini Višnji sjati
 Za razgovor sárdašca.

Kad na večer pėsme glase,
 Vidiš klonut sunca tek;
 Ti spomeni onoga se,
 Ki za tebe molí vĕk.

Šta užismo od ljubavi
 Kó pitome tičice,
 Na misó je, dušo, stavi.
 A Bog bit će uz tebe.

S Bogom ostaj! s Bogom bila!

Te prim' kletvu od mene:

»Ja te ljubim, dušo mila!

»Dok sárce ne — uvene.«

* * *

Tim prestane junak mili,

S Bogom! veli, a ništ više.

On se oprostí i oddíli,

Ona — plače i uzdiše.

Borku oči obsěne se,

Mlada lica mah zablíde,

Bárzo smeten okrene se,

Štap uhvati — te otíde.

Sutra danak jutrom ranim

Pastěrice uraníše,

Te sa čelom razmárskanim

Trup najdoše pokraj híše.

Mah od bakah sbor navárvi,

Kako stigne glas u selo;

Izmaču ga iz te kárvi,

Za razpoznat, číje j' tělo.

Jedna kaže: Taj i taj je!
 Poznam suknju, klobuk běli....
 Druga kaže, onaj da je....
 To je Bórko! tretja veli.

»Borko?!« pisne děva lěpa,
 Pisne, tårne i zablědi,
 Ko da sårce smårt joj cěpa,
 Izpred sebe čudno gledí.

Pa odtårči put doline,
 Tårči puna biesnosti;..
 I od bák se sbor razmine
 S složnim glasom: Bože prosti!

Večer čulo već kasno se,
 Kako smějué běgla blazna,
 Kako běgom skublja kose....
 Ma kud běgla? — nikt nesazna.

Lěpa Vida.

Polag narodne Krajske pėsme.

Lěpa Vida pokraj mora staše,
 Na obali pelenice praše.
 Od zapada, gdě sunce zahodi,
 Morem čarni arape dobrodi;
 Čun pristavi, lěpu Vidu pita:
 Čuješ, snašo! kamo tvoja kita?
 Zašto nisi već tako rumena,
 Ta rumena, lěpo nakitjena,
 Kao što si lanjsko lěto bila,
 Kad si ovdě platno bielila?

Ovako joj čarni arap sbori;
 Lěpa Vida njemu odgovori:
 Kako, brate, bila bi rumena,
 Ta rumena, lěpo nakitjena?..
 Nije meni do vārpacah, cvětja,
 Gdě mi lanjska već ne služi srětja.
 U kolěvci bolno mi je čado;

Prěvari me moje sárce mlado:
 Udadoh se, stara vojna uze',
 Sad utěha gorke su mi suze:
 Väs dan sinak plačúć proboljuje,
 I svu noćcu vojno prokašljuje.

Ovako joj arap kazat stade:
 Kad na polja ljuta slana pade,
 Ždralovi se dignu prama jugu,
 I ti podji tražit srěću drugu.
 Čuj! kraljica slavne zemlje naše
 Mene, Vido, po tebe poslaše,
 Da joj podješ dojiti kraljića,
 Njejna sinka mlada carevića:
 Dojit ćeš ga kano prava mati,
 Povijati, na rukuh njinjati,
 Dok nezaspi mile pěsmce pěti,
 Težjih děläh nečeš věk iměti.

Bez obzira Vida u čun skoči;
 Nu kad nesta žála izpred oči',
 Kad po moru čun već zaplivaše
 Lěpa Vida gorko zaplakaše:
 Jao mene! šta sam učinila?
 Komu jadna doma ostavila —

Sinka svoga puna gârdnih tuga',
 Vojna svoga stara dobra druga?

Kad već tretja nedêljica projde,
 Š njom kraljici càrni arap dojde.
 Uranivši rano lèpa Vida
 Na prozoru vasdan èeka blida,
 Za tēšiti sârce razcviljeno,
 Tako pita sunašce rumeno:
 Božje èado, sunce, povedj meni!
 Šta sad radi sinak moj mileni? —
 Šta bi radio sad tvoj sinak mili!
 Sinoć su mu k smârti sviêtlili;
 A tvoj vojno ostavi ognjište,
 More brodi, jadan tebe ište,
 Tebe ište i za tobom gine,
 Malo da se s dušom nerazmine.

Kad na večer zasja luna blêda,
 Opet Vida na prozoru gleda.
 Za tēšiti dušu jada punu,
 Tako pita mladu blêdu lunu:
 Božje èado, luno povedj meni!
 Šta sad radi sinak moj mileni? —
 Šta bi radio sad tvoj sinak mili!

Danas su ga jedna sahranili;
 A tvoj vojno ostavi ognjište,
 More brodi i jadan tebe ište,
 Tebe ište i za tobom gine,
 Malo da se s dušom nerazmine.

Lěpa Vida k nebu ruke pruži,
 Ruke pruži, pa gore zatuži;
 Nju kraljica gospojica začu,
 Pa zapita sirotu u plaču:
 Šta je tebi, moja lěpa Vido!
 Što ti plačeš, gardiš lice blido? —
 O gospoje, presvėtla kraljice!
 Kako nebi ja gardila lice?
 Kad umivah čaše kraj prozora,
 Upade mi jedna u dno mora —
 U dno mora, mora preduboka,
 Zlatna čaša s prozora visoka. —

Al ju těši gospoja kraljica:
 Nemoj plakat, nemoj gardit lica!
 Ja ću kupit čašu lěpšu, veću,
 Izgovorit kod kralja nesrěću.
 Deder doji moga zlatna sina,
 Da te mine od sārca gorčina.

Zbilja j' čašu kraljica kupila,
 A od kralja milost izprosila.
 Opet Vida stoji kraj prozora,
 I nemilo gleda putem mora —
 Stoji, gleda od danka do danka,
 Sinka, vojna plačuć bez prestanka.

Jagode.

Polag Staročeskoga.

Mila ode po jagode

U zelen-goricu,

Oštar se joj tärn zabode

U bělu nožicu . . .

Jao! nemože već ubogom

Mila stupat nogom.

O ti tärne, oštri tärne,

Zašto ti ju ranì?

Za to bit ćeš oštri tärne

Skoro izčupani.

Čekaj mila ovdě u hladu

Od zelenih jěla,

Dok potärčim na livadu

Po konjica běla.

Konjic pase niz livadu
Po zelenoj travi,
Mila pako ma u hladu
Na ljubog boravi.

Poce mila tugovati
Pod jelom kraj stene:
Sta ce reci moja mati!
Ah nesretnu mene!

Kazaše mi vazda mati;
»Čuvaj se junakah!«
Pa zašto se njih čuvati,
Tih dobrih momakah? —

Tim dotarčah na konjicu
Kano sněg bělome,
Pa ga pripeh o grančicu
Uzdom srebarnome.

Te prigãrljih milu k boku,
Čelivajuć usti:
Ele mila bol žestoku —
Tãrn iz misli pusti.

Gãrlismo se cãlujući,
 Dok sunce zapade
 Ajde mili bãrzo kući,
 Sunce nam zapade.

Na konja se bacih svoga
 Kano snãg bẽloga;
 U naručaj metnuh momu,
 Pa odjaših domu.

D ě v o j k a .

Polag Poljskoga.

I.

Děvojka po šumi
Jagodice braše,
Prema njoj po drumi
Gospodić prijaše.

Gospodić ljubljeni
S bärza vranca skoči;
Děva zarumeni,
Skloni càrne oči.

Već za pàrve zore
Dojdoh nedaleko
Odovud u gore
Na lov, draga seko!

Jeda j' moć iziti
Iz šume dosadne? —
Dà: možete biti
U gradu još za dne.

Na poljani evo!
 Stoji jedna jela,
 Od jele na levo
 Ide se put sela...

Mimo je živica;
 S desne reka pada;
 Na njoj vodenica....
 Eto vas put grada! —

Stisne ruku krasne:
 Hvala, draga seko! —
 Te na konja prasne,
 Kako je to reko.

Izpred očiuh mine,
 Već je onkraj lěsa....
 Děva čezne, gine,
 Bog si ju zna — s česa.

II.

Děvojka po šumi
 Jagodice braše;
 Prema joj po drumi
 Gospodić prijaše.

Više iz daleka:
Pokaž', drugu cestu!
Za selom je reka,
Nemože se k městu.

Nij broda nij mosta...
Ej sekice mlada!
Ti bi tvoga gosta
Utopila rada.

Daklem né na ľěvo;
Desnom put doline. —
Bog ti platio, dĕvo! —
Hvala, gospodine!

Izpred oĉiuh mine,
Već je onkraj ľěsa...
Dĕva ĉezne, gine,
O! sada znam — s ĉesa.

III.

Dĕvojka po šumi
Jagodice braše;
Prema joj po drumi
Gospodić prijaje,

Aj Bog s tobom, seko!
 (Zaviče iz glasa)
 U šumi daleko
 U klanjac zabasa'.

Tü s blata debela
 Nitko nebi prie,
 Ako muž iz sela
 Dãrvah vozio nije.

Po lovu se borih
 Čitav dan zaludo,
 Konjica umorih,
 I ožednih hudo.

Da ohladim lica,
 I žedju nezdravu,
 Odsěst ću konjica,
 Pustit ga na travu.

Gospodić ljubljeni
 S trudna vranca skoći,
 Děva zarumeni,
 Skloni cãrni oći.

Ljuveno uzdiše,
 Nit reče nesbori;
 A mladić sve više
 Šaptje i govori,

Nu buduće pirio
 Větric prema šumi,
 Šta je govorio,
 Nikak nerazumi'.

Al sam u obrazu
 Razložno mu čito,
 Da nije za stazu
 Niti više pito.

Sivi golub.

Polag Ruskoga.

Stenje golub siva tica,
Stenje on i dan i noć,
Što mu j' mila drugarica
Odletela dalko proč.

Već ljuveno on ne gući
Nit nezoblje pšenice,
Već se tužan tugom mući,
Suzam muti zënice.

S jedne grane on na drugu
Letje jadan samotan,
Vërenicu i suprugu
Žudeć k sebi sa svih strán.

Žudi ju — al jao zaludo!
Drugći j' udes obsudio:
Bez prestanka sahne hudo
Golub vëran, golub mio.

Sastavi se sa travicom,
 Kljun zavinov pod krila,
 Jur ne stenje za milicom,
 Jur goluba nij mila.

Povrati se zatravljena
 Opet draga i mila,
 Padnuv k zemlji kraj ljubljena,
 Budi budi goluba.

Nu dosęti s' skoro jada;
 Triput mila obęeta, —
 Uzanj leže, Lenko mlada!
 Pa — nestane opeta.

O s v e t a.

Gdê dvorana Dolnjog grada
 Davno stoji zapuščena,
 Svako skoro noću sada
 Po hodnicah hodi sêna —
 Sêna, kâ tri (kažu) ima
 Ljute rane na pâršima.

Slušaj, dušo! golubice!
 Samo jedan pogled mili,
 Jedan cêlov od ustnice,
 Samo to mi ti udili,
 Pa ćeš biti sjajna žena
 Mojom rukom uzvišena.

To nêmački plemić kazâ
 Trudnim rêčma, da pridobi
 Dêvu lêpu od obraza,
 Mladu juče ki zarobi,
 Al se stidnost Slovenčina
 Stavno brani od tudjina.

Plemič prosi, al badava!
 Obečuje mite, blago;
 Kim se kroti ženska glava,
 Lěpi ures, ruho drago;
 Obečuje, no zahmani...
 Jednako se děva brani.

Sunce se je več smirilo
 U postelji od zapada,
 Svi usnuše (što jih bilo)
 Več prozori běla grada,
 Tek se světi iz jednoga,
 Gdě Slovenka moli Boga.

Tim na beden běla grada
 Uzpěše se tri junaka
 (Jedan stari a dva mlada)
 Kim se čědi kárv s balčáka',
 Te gledaju po gradištu,
 Ko da koga ubit ištu.

Aj lagano, momci, sěmo!
 Tù se světi, tù uzdiše,
 Tù lupeža susrest čemo;
 A sad niti slovca više...

Starac šaptne rěči mudre,
Pa u sobu s momci udre.

Tri slovenske zasěkoše

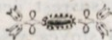
Sablje světle kano svića,
Iz tri ranah iztekoše
Rěke -- težka kàrv plemića,
Opet visi glè o vratu
Děva otcu, ljubù, bratu.

Svane danak kao od zlata,

Budne straže, oj gdje su ti?
Mártve leže pokraj vrata';
Děve nima . . . sve sve šuti,
Tek po sobah cvili jedna
Kukavica — majka bėdna.

Puno j' prošlo već vėkova,

A grad stoji opuštenu;
Pověst pako još se ova
Pripověda svedj o sěni, —
Da još hoda, da tri ima
Ljute rane na pàrsima.

Sablja i ruka.

Po Mostaru baš k kovaču —

Jaše Ture dobra stabla:
Sakuj de mi sablju, more!
Od nakova bolju, jaču.
Imam mejdan pàrve zore:
Dobar junak dobra sablja.

Po Mostaru baš kovaču

Jaši Ilir tanka struka:
Sakuj de mi sablju, prije!
Ni najslabju ni najjaču.
Sutra mejdan dèlit mi je:
Dobar junak dobra ruka.

Zora j' lice pomolila:

Pred Mostarom na poljani
Mejdan dèle dva junaka
Ko dva risa mlada čila;
Jednog Kaurka rodi jaka,
Drugog bula što odhrani.

Dobre konje razigraše

Po tom lěpom ravnom polju.

Turčin vadi sablju bolju:

»Udri, kaure ponositi!

Neka vide bule naše,

Da ti slavno znaš umriti.« —

»Mahni ti, o Ture, pârvo,

Da vidimo, što je bolje,

Dobra sablja 'l dobra ruka.«

Mahne Ture... kó strélj s luka

Pade glava na to polje,

A za glavom trup kó dârvo.

Po Mostaru niz čaršiju

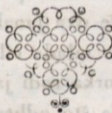
Jaši Ilir pëvajući:

»Dobar junak dobra ruka.«

Osta Ture kârma vuka'

I gavranah garktajući',

Ki mu čarne oči piju.

Stana i Marko.

(God. 1835.)

Zoru diže běli danak,
 Stanu budi ěudan sanak:
 Na prozore gleda mlada
 Od iztoka do zapada.

Ah moj goso, loše srěće;
 Danas dobro biti neće:
 Da l' je ono vatra živa?
 Ili more kārvcem pliva? —

Nije ono vatra živa,
 Niti more kārvcem pliva:
 Vrazi idu od izhoda,
 Vrazi idu od zahoda. —

Běle ruke lomit uze,
 Prolěvati gorke suze,
 Gārdit lice s tuge, jada
 Stana lěpa, Stana mlada

Nemoj tužit, ma dušice!
 Tužit, plakat, gadržit lice:
 Nek se krile od izhoda,
 Nek se šire od zahoda.

Tek uzdaj se ti u Bogu,
 Pa mi napoj šarca moga,
 Moju hitru lastovicu,
 Da odletim na vojnicu.

Ja ću letět pram izhodu,
 Ja ću letět pram zahodu,
 Ljuta vraga da porazim,
 Da porazim i pogazim. —

Ah prodji se, goso Marko!
 Tko će gasit sunce žarko?
 Prodj se vraga, dobro moje,
 Vraga ima čete troje. —

Aj bilo ga il nebilo
 Koliko mu goděr milo:
 Ja ću njemu kàrv ohladit,
 Sve na manje broj posadit...

Bárzo j' pošla Stana mila,
 Dobra konja napojila,
 Napojila, pored toga
 Kapnula je suza mnoga.

Nebi fajde trošit časa:
 Marko svétli mač pripasa,
 Skuèi pàrsi u oklopje,
 Uze svoje bojno kopje.

Pa prigàrli Stane tĕlo,
 Ljubi oči, lica, čelo...
 Ode kano krila vitra
 Ili s luka strila hitra.

Vrazi idu od izhoda,
 Vrazi idu od zahoda,
 Pa na njega sàrne četa —
 Kó na lava divlja pseta.

Marku dobar konj zavrísne,
 Niz to polje š njim otisne;
 Pa se brani kako valja
 Sve od kopja i sabálja,

Kako kosom kose travu,
Sve za glavom sēče glavu,
Da več plije kārṽ kò voda —
Od izhoda do zahoda.

Glave sēče do poldana,
Glave broji od poldana.
Kad izteče večernica
Imade jih hiljadica.

Kad več pade mrak na goru,
Vrati s' Marko svome dvoru;
Ljubi Stanu tja do rana
Tja do rana — běla dana.

Fredrik i Verunika.

— Slyšiš ? chripļjy son
I skrežet jaryj!... Kak užasno !

Puškin.

1. Sužanka.

U dvoranaš Ostárvíce

Zveču sablje, zveču čaše,

A u kuli gospojice

Tužna pėsma zapěvaše.

Tko j' god vidio tu sužanku,

Težko će je zaboravit;

Svuda kano Vilu tanku

Neprestaje svēt je slavit.

Pa kó Vila překa, huda

(Kažu gospe) zna koješta:

Biljem glave, sárca luda

Privratjati da je věšta.

I stari ju knez postavi

U tamnicu s takvih čina',

Zašto (kaže) da zatravi

Svom věštinom njemu sina.

Metje na sud, al gospoja
 S sebe krivnje sve obara,
 Kan da angjeo od pokoja
 Na nje usta odgovara.

Te ju gladju, žedju hudom
 Mučit, morit neprestane;
 Al odoli divnom čudom
 Kano da ju misli hrane.

S pàrva mnogo suzah proli,
 Al dobro zna lèčit vrème:
 To si pèva a to moli
 Za pokojit jade tème.

Već molitvu svàršila je,
 Jer verige zazveknuše,
 Sád će zapět svoje vaje,
 Dragu pèsmu svoje duše.

Ah moj čase, zlatni čase!

Kud si prošo kano sanak,
 Gdè sam mlada rodila se,
 Gdè mi svanu běli danak —
 Od mladosti srèće dan;

Gdê sam s majkom još u kući
 Svakdan oganj ja ložila,
 Ili prela pëvajući,
 Ili pasla stada mila,
 Dok neklonu bëli dan.

Ah slobodna tamo rasoh
 Kan u lugu jela tanka,
 Nu kad jednom stada pasoh
 Do zapada bëla danka,
 Slobode mi ode ðan.

Izmaknu se izza luga
 U odori lovca lipa —
 Mladac krasan kano ðuga,
 Te odjašeć sa paripa
 Reče: »Seko, dobar ðan!«

Oće da zna za stazicu,
 Te za moje ime pita,
 Hvata za struk i rućicu,
 Šaptje slova vilovita.....
 Zatravi me čudan san.

Kad se prenuh, on uza me
 Sve govori ista slova,
 Čëlivajuć lica, prame

Pripověda od gradova,
Gdě obriče meni stan.

Ja věrovah sirotica,
Šta obriče i šta pravi,
Videć rumen krasna lica
Sklonih oči, pa s ljubavi
Slědih njega u tu stran.

O nikada ne gledala
Te gradove zlatne sobe,
Pune jada, pune zàla',
Pune varkah, pune zlobe —
Od otrova gvozdja stan!

Měšt divanah i besěda',
Ke on vodi pun miline,
Moj je divan ovdě běda:
Zvučne negve, lisičine
I od jeke glas neznan.

O! gdě si ti, rodni kraju!
Gdě ljubljena mati moja?
Gdě je konac mojem vaju?
Skoro doć će dan pokoja...
Prosti Bože — onaj dan.

U dvoranh Ostárvíce
 Zveču sablje, zveču čaše,
 A u kuli gospojice
 Tužna pėsma zapėvaše.

Nu do mala zveka presta,
 Presta i glas — pėsma znata,
 Tek od kule strašna mėssta
 Zveču ključi, škiplju vrata.

Nėšto pada kó veruga
 K suhoj slami od ložišta....
 Sad uzdisaj, sad poruga....
 Sada zveka.... sada? — ništa.

Skoro opet sluge bėsni
 Po dvoranh zabučiše,
 Al iz kule neču pėsni
 U vėk vėke nitko više.

2. Vitez Fredrik.

Liepe su Celjske ruže,
 Nu najlėpše davno nima,
 Tam u Gorah za njom tuže
 Bistra vrėla s vėtricima.

To cārčinu navezenu
Po cārkvici zvonar stere,
Služeć smártnu uspomenu
Popi poju: miserére!

Na stēni je nadgrobnica
Od mramora izsčēna,
Tamo kleči blēda lica
Fredrik vitez od imena.

Moli, pere suzam stine,
Bije pārsi s krušenosti,
Čini mnoge zadušbine,
Samo da mu Bog oprosti.

Ima zašto da se kaje;
Ah mnogo je sagrēšio:
Otrovao angjela je,
Rajsku ružu okrunio.

S tog dolazi svaki danak,
Molit, plakat na grob bili—
Kano golub, na sastanak
Kad se k dragoj svōj dokrili.

Jédnom opet dužnu horu
 Muklim glasom čete bratja,
 Al se moleć k svom prostoru
 Fredrik vitez nepovratja.

Dojde danak uspomene:
 Popi poju, djaci zvone; —
 Ali pred grob sahranjene
 Jad viteza već ne done.

Nepomnja se ta izlaže
 I tumači na svu stranu;
 Samo stari zvonar kaže
 Da pogibe na mejdanu.

Time projde premalětje,
 U trag žarko lěto stupi,
 Već i s lištjem pade cvetje; —
 Al viteza nij na klupi.

A čim jato od ždralóva
 Dva-tri puta tů proleti,
 Pozabi se sгода ova
 Kó svako zlo na tom světi.

3. Čudni goso.

Trideseta godinica

Jur prolazi bez odziva,
Odkak goso blěda lica
Na visokom humu biva.

Tamo jak si grad sazida,

Uresi ga svom napravom,
Jednu gostbu drugoj pridà,
Za ubiti dne zabavom.

Ala ti je goso čudan!

Pored pirah tih bez broja
Nima nigdě u noć u dan
Nit veselja nit pokoja.

Većkrat ob dan samcat sědi,

Izpreda se mārko gleda;
Sědi, gleda, misli, blědi,
I vapie i uzpreda.

A ob noć se bez sna kretje

Amo tamo po krevetu,
Usne... stenje... snom se metje...
Prene, kunuć sudbu kletu.

Te se družbom zlom ogradi,
 S kojom svaku noć propije;
 Zar da mogu ubit mladi
 Větrenjaci sárca zmiije.

Odkud tvoja ta sědina,
 Frederiko! zna se sada:
 Nisi tolko star godina,
 Koliko si star ti jáda'.

Nepij! hman je, kukavica!
 Peći će te sárce žarko,
 Makar pio po vedrica'
 Kano slavni junak Marko.

Tvoe spasenje jest u Boga
 Zadržano u nebesi',
 Bog ima ključ mira tvoga,
 Ki ga ludo bacio jesi.

Za to uzmi brojanice!
 K pàrsim ruke! kaj' se! posti!
 Da opereš grěh dušice
 Noć dan vapi: Bože prosti!

Opet tridest godina
 Jur prolazi i odhodi,
 Odkak goso pijanica
 Već na humu zlo gospodi.

Jurve noćca zavladaše
 I po gori i po dolu,
 Te na nebu ponažgāše
 Svoje svēće na obkolu.

Svakog roba nakon dana
 San zagārli — njegva srēća,
 Nu u gradu tja do rana
 Blista voštan krēs od svēća.

Tu viteze i gospoje
 Dvore hlapci blagorodni,
 Kih u gradu sve puno je
 Kan u pira čas ugodni.

Danas goso svoj god slavi —
 Već tretjiput trideseti,
 God odkako on boravi
 Pun promēne na tom svēti.

Samo gděkoj vlas ostaše
 Vårh glave mu nęgda slavne –
 Kó na zidu gårn ki maše
 Razvaline starodavne.

Utopio jest naukom
 Svoga sårca jade dnevne,
 Nu tim većom njega mukom
 Muče obnoé zmiје gnjevne.

Al mu mlade još ostaše
 Větrenosti, zabludjenja;
 Ljubi vino, igru, snaše,
 Ljubi, baca, ište, męnja.

No nemože više gledat
 Od Slovenkah krotko lice,
 Već ga od njeg čini predat
 Kan od kårsta zle vēštice.

Zašto takve zle nakaze
 U prilici zmij ljutiti?
 K njemu (kaže) snom dolaze
 Sårca grizti, očiuh piti.

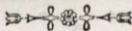
O Fredriko! nesrětniče!
 Zahman tražiš ti utěhu —
 Sad na zemlji, gdě iztiče
 Vrělac jadnom tvome grěhu.

Svakdan vidiš nebo svítat;
 Tam se pokoj čarplje, bere;
 Nu za njim je zalud hitat,
 Gdě u sárceu nima věre.

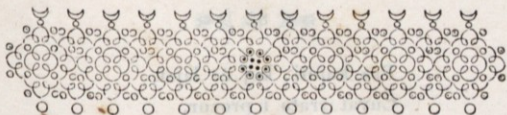
Ah kolko tvoj život ima
 Potočiča sad naličeje,
 Bistro izvirat koj počima,
 Nu u baru koj utiče.

Pratila te j' věrno Vila
 Posestrima tvojih jáda,
 Dok je bistra, krasna bila
 Tvoga těla duša mlada.

Nu tvoji ju čini sile
 Da odmakne bistrom nogom;
 Jer kraj barah čiste Vile
 Stat nemogu Ostaj s Bogom!

Romance.

S a v ě t.

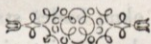
Polag Krajskoga od *Dr. Prešerna.*

Pod otvoren prozor dĕve
Ide junak svaku noć,
Dok ne svane běli danak,
Š njom da vodi razgovor.

To saznade stari otac,
Sĕdi, mudri babajko,
Pa on kara svoju ĕrcu,
Kara mladu ovako:
Ak pri oknu budeš stala,
Dok prolazi ljubi tvoj;
Š njim ljubeznu rĕĕ vodila
Svaku milu dragu noć,
To si, sārce, ja bedenom
Ogradit ĕu běli dvor;

Psa kupiti, koj će lajat,
 Čuvat vrata i prozor,
 Te će morat stara Magda
 Uz te spavat svaku noć.

Ali ćerca, dēte mudro
 Odgovori ovako:
 Otče mili! otče dragi!
 Sēdi, mudri babajko!
 Za beden će lēstvu donēt,
 Za psa hlēba ljubi moj;
 A Magda već davno nosi
 Liste rukom platjanom.
 Ako oćeš, da budu ti
 Mirna vrata i prozor,
 To dopusti, da što bārže
 Odvede me u svoj dom.

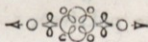

Sužanj.

Polag nar. špan. romance : *El cautivo.*

Valjda je već mēsec travanj,
 Valjda je već Gjurgjev dan;
 Jer se čuje žuber ševe
 I slavuja mili glas.
 Sad kāršteni svēt uživlje
 Najsladjiu lēta slast,
 A ja bēdnik razcviljeni
 Od sužanstva gutam jad.
 Neznam kad je mārkla noćca,
 Neznam kad je bēli dan;
 Jerbo onu sladku ticu,
 Što mi diza jutrom san,
 Ubi kleti ljuti strēlac,
 Ubio ga ljuti jad!
 Kosa glave mene čini
 Da naličim na vrana;
 Kosa brade mogla bi mi
 Služit kao pokrivač;

A kolici nokti su mi,
 Njimi mogo bi orat.
 Ah da mi je na milosti
 Car presvĕtli gospodar!
 Il da mene kak osluhne
 Od tamnice sad ĉuvar,
 Te dopusti poslanika,
 Bio ono hlapac mlad,
 Il od lova sivi sokò,
 Golubica il lasta,
 Ku nauĉi mȃ gospoja,
 Da i knjige nosit zna.
 Ja bi ktio lĕpu vĕst joj
 U bieli poslat grad:
 Da umĕsi za me pitu,
 Ne primĕsi ŕeĉera,
 Nu da metne u nju pilo,
 Oŕtro pilo, ĉekiĉ jak:
 Oŕtro pilo za verige,
 Jaki ĉekiĉ za vrata....
 Kako govor taj razumi
 Car presvĕtli gospodar,
 Smiluje se jadnu suŕnju,
 Odpusti ga isti dan.

Junak Hranilović.

(Junačka.)

I.

Niz planinu Velebita
 Jaši muććé junak snažan,
 Na vitezu konju dobru
 Jaši aga Asanaga.
 Trikrat primi věru Tursku;
 Tolikokrat i kārst častan,
 Nakon tretje godinice
 Prevari ga luda glava,
 Pa ostavi zakon kārsta,
 Prigārlivši red čítapa.
 To najbolje biaše Ture,
 Šta jih ima Bosna slavna.
 Dojde mu list knjige běle
 Od Udbinje tvārda grada,
 Da ima grad Senj bieli
 Srěd Primorja kāršna, jadna,

Gnjězdo klete, gdě se legu
 Sokolovi od junakah,
 Koji sěku turske glave,
 Plěne grade, robe stada.
 Te Udbinski kraj Udbinja
 Njim u šake pade paša. —
 Aga skupi silnu vojsku
 Konjanikah i pěšakah.
 Š njom prevali plannicu,
 Pade Senju upred vrata.
 Trista šator porazape
 Navezenih kitom zlata.
 A srěd bělih tih šatorah
 Dignu šatór Asanaga
 Na njem zlatna jest jabuka
 Poluměsec na njem strašan,
 Navârĥ kojeg naměšten je
 Dragi kamen — alem sjajan,
 Koj se blista srěd polnoći
 Kano sunce srěd poldana.

II.

Davor Senju, běli grade!
 Slavno gnjězdo sokolovah!
 Kano sunce dobra lěta

Jasno sjala slava tvoja!
Mnogoputah nad tobom se
Demesćija digla moćna,
Al opeta pred tobome
Uštárbljena na tleh osta.
Jer sokolov puno rodi
Izpod jaka krila tvoga,
Koji brane i čuvaju
Kule tvoje, vrata tvoja.
Nu je sokó nad sokoli
Hranilović junak dobar,
Koj je kule nakitio
Kitom Turskih glavah grozan...
Gdě si vodjo Hranilović?
Věk ti sjala slava kó dan!
Ej pripaši britku sablju,
Metni za pas handjar oštar:
Jer dušmanin tebe traži,
Asanaga Turski vodja,
Da osveti tvojom kárvcem
Pobratima ljubljenoga:
Komu glavu mártvu gleda
S běle kule dvora tvoga.

III.

HRANILOVIĆ.

Čuješ more! izidji mi
Sad na mejdan, Asanaga!
Da vidimo koga rodi
Bolja srčea, bolja majka;
Da vidimo tko je jači
Tvoj Muamet il kárst častan?

ASANAGA.

Kog si roda i plemena,
Ubila te glava luda!
Što me zoveš ti na mejdan,
Da ga dèlim s tobom junak,
Koj sam mnoge mejdandžie
Pogubio već bez truda.

HRANILOVIĆ.

Šta me pitaš za rod, pleme,
Poturice jedna, danas?
Kog sam roda kazat će ti
Bedenovi Senja grada,

Nit plemena ja se stidim;
 Mnoga pësan proslavlja ga.
 A tko ja sam, kazat će ti
 Ako Bog da pobre glava.

ASANAGA.

Ta to si ti Hranilović,
 Što mi ubi vërna druga,
 Ala kerim! ta došo je
 Dan osvete, dan mog sunca!
 Neće Bogme danas s tobom
 Esapit se děca luda. —
 Šta? da li si poludio,
 Da li si ti sišo s uma,
 Da ti smieš izić na dan,
 Gdë te sreća Asan junak? ...
 Doba danah zelenieh
 Da li ti je omärznula?
 Što ne žališ svoje ljube,
 Od lëpote kã je kruna;
 Kõj ću tebi na sramotu
 Ljubit obraz pun razbludah —
 Nasrëd Senja bëla grada,
 Baš gdë stoji tvoja kula.

HRANILOVIĆ.

Ne hvastaj se zahvalami,
 Kurvo jedna, Asanaga!
 Nežalim ja svog života,
 Nežalim ja mladih danah,
 Već mi se je napojila
 Dosta Turske kàrvce sablja;
 Do umora vaših glavah
 Sabljom ruka nasćecala.
 Šta spominješ moju ljubù,
 Doista je lèpa mlada,
 Niti nad njom niti do nje
 Nima ti je carski saraj.
 Nu ne stoji samo u njoj
 Moje sàrce, moja slava;
 Jerbo nisam nježno Ture,
 Tek uz ženah junak hrabar,
 Već kàrstjanin koj vojuje,
 Kàrv prolèva za kàrst častan;
 I Slavjanin koi mârzi
 Život tašti i bezslavan —
 Kò tamnicu kuću tužnu,
 U koj nima živa zraka.
 Stoga (znaj) ja živim, gorim

Te ja hvalim Boga danas,
 Što će pasti, ako Bog da!
 Pod mom sabljom tvoja glava.
 Nu ak uzktě bojna srěća,
 Te ja od tvě padem danas,
 To je meni porodila
 Ljuba porod sinka jaka,
 Koj će lěpo danas sutra
 Osvetiti svoga ćaćka.....
 A sad muči, nisam došo,
 Poturice Asanaga!
 Da se s tobom ja natičem
 Ovdě rěčma kano baba,
 Nu sam došo da junački
 Mejdan dělím, Asanaga!
 Udri dakle, neka tvoja
 Odgovori britka sablja!...

— — — — —
 — — — — —

IV.

Vedro j'sunce obasjalo
 Zlatne kârste Senja grada,
 A pred gradom na poljani
 Stoji tabor od dušmanah:
 Trista šatôr razapeto
 Navezenih kitom zlata.
 Nasrêd bělih têh šatorah
 Asanagin šator krasan.
 Na njem zlatna jest jabuka,
 Poluměsec na njem strašan,
 Na vârh kojeg naměšten je
 Dragi kamen — alem sjajan,
 Koj se blista srêd polnoći
 Kano sunce srêd poldana.
 Ma gdě si ti, zahvalniče,
 Silni aga Asanaga!
 Što ti junak Hranilović
 U njem vino pije danas?
 Gdě je tvoja silna vojska,
 Nedobitna družba sada,
 Što kauska pred šatori
 Kolo vodi četa mlada?

Nasrěd polja truplo leži,
 Nesahranjen vodja spava;
 Pored njega s desne s lěve
 Trupla njegovih od momakah.
 Ob noć tuli sa gorice
 Bez pokoja kurjak gladan,
 Jer on njuši već káravave
 Märtve trupe od junakah. —
 Ob noć blědom mēsečinom
 S bělih kulah Senja grada
 Strašno glede na poljanu
 Märtve glave od Turakah,
 A medj njimi najstrašnie
 Gleda jedna grozna glava,
 Od koje se prepadaju
 Děca, seke Senja grada,
 Glě jih miri Hranilović,
 Slavni junak od mejdana:
 «Nedárktjite, luda děco,
 I vi seke Senja grada!
 Jer neće već uzkársnuti
 Poturica Asanaga.»

Zora i Bogdan.

— ἔκ Διὸς ἐστὶ δῆμιον.

*Homir.***1. S a n a k.**

Oj Bogdane, oj Bogdane!
 Moje dobro, moja dušo!
 Siono ljube tvoja usta,
 Ljubiš-li ti tako s dušom? —

Čudna dĕvo, krasna Zoro!
 Moje zlato, moja kruno!
 Kako moĝe o tom sumljat
 Sârce sada raja puno!

Oj Bogdane, oj Bogdane,
 Moje dobro, moja dušo!
 Ja vĕrovah kó u spasa
 U te, dragi, stalno puno;
 Nu me skoro san uplaši
 Posrĕd noći sinoć hudo,

Vidih u snu, na kolěnu
 Da mi sloni ti razbludno,
 Čelivajué prame, čelo,
 Lica, oči s vatrom dugom;
 Nu kad k ustam ti priniknu,
 Ljubeé kano dēte ludo,
 Činilo se, jednom tvojih
 Da iz ustih mraz je udro,
 Razteko se po utrobi
 Kano otrov s bēsnom mukom,
 A na blēda usta kārvcu
 Da probila — te ja umroh.
 Planuh iza sna kan oganj
 Kad prinose listje suho...
 Sve se jurve sitne zvēzde
 Posakriše neba u dvor,
 Tek kó ribje oko svētla
 Još danica sjaše krugom,
 A mēsec se na zapadu
 Pripasao tmastom prugom....
 Znam da j' ljubav rajska ćerca,
 Al se druži rado s sumljom...
 Oćeš li me ljubiti stalno?
 Kaži pravo, moja dušo!

Čudna dĕvo, krasna Zoro!
 Moje zlato, moja kruno!
 San je klapnja, Bog istina,
 A ti, draga, dĕte ludo.
 Nekaže-li svak ti uzdah
 Sa cĕlovah živom munjom,
 Da tvoj Bogdan bit ěe vĕran
 Ćak do groba Lade sluĕzbom.

2. O p r o š t a j .

Ćuješ dušo, krasna Zoro!
 Moje sārce, moje zlato!
 Car nam šalje drobne liste
 Po krajini ovoj našoj,
 Pozivajuć sve junake,
 Da sastave kolo slavno
 Da sastave jednu vojsku
 Oruĕzanu bojnom spravom,
 Pa na vraga da udare,
 Koj je slavnu Krajnu sharo,
 Da se š njime ogledaju
 Na mejdanu na junaĕkom,
 Ćija bitĕe slavna Krajna,
 Bistra Kupa s rodnom Savom?

I ja hoću poč s Hãrvati
 Jednokãrvtom, vãrnõm brãtjom,
 Da vojujem za slobõdu,
 I kãrst ãstan ko muž hrãbro.
 Car će meni nagraditi
 Vãrnu sluþbu i junaþtvo;
 Mene opet podpomoći
 Dãdov blãgom, dostõjanstvõm.

Čujeþ, duþo, prema jugu,
 Nãgda puna bãlih gradõv,
 Stõji zemlja þitõplõdna,
 Dokle staþe Sãrbsko carstvo.
 Medju timi (znãj) gradõvi
 Jest Kruþevãc, mãsto slavno,
 Gdã se pleme dãda moga
 Porodilo i procvalo....
 Died moj je pãrvi bio
 Na divãnu sãrbskim carõm,
 Do kolãna sãdeć pio
 Mãrko vino sa Lazarõm.
 Njemu bude stareþinstvo
 Mnõgim pãsmãm izpãvano —
 Stareþinstvo i gospõdstvo
 I sinõvah ãst, junaþtvo.

Nu na jadan onaj danak
 (Nikad sunca negledao!)
 Gdê prodade i izdade
 Vuk Branković Sârbsko carstvo,
 Gdê propade ban Strahinja
 I Toplica sa Ivanom
 Tu propade i Jug Bogdan
 S devet sinah turskom sabljom,
 Tek najmladji dēte Gojko,
 Koje nije još doraslo
 Nit do konja nit do sablje,
 Kod kolēvke osta zdravo,
 Njega odni na svom krilu
 U Nĕmaĕku sluga Ranko,
 Kad oteše naš grad Turci
 Sa krajinom svom ostalom.
 Nauĕi ga konja jašit
 Vladat kopjem, vladat sabljom.
 Tu se j' junak oženio
 S Hârvticom ženom krasnom,
 Dobrih konjah najašio,
 Turskih glavah nasĕcao,
 Doklem i on platio je
 Svu slobodu svojom glavom,
 Nakon sebe neostaviv

Ništa nego ime slavno,
 I mene i bratca Božka,
 Dēte ludo, i nejako,
 Hvala Bogu! što do konja
 I do sablje već dorasoh
 Te ja mogu stat u kolo
 Za dom, za rod i kārštjanstvo...
 Čuj u našem rodu dēda
 Imadjaše proročanstvo,
 Da će pasti rad nesloge
 Sila Sārbska s bojnóm slavom:
 Ali isto kobno kaže
 Dēda moga proročanstvo,
 Da nam višnji oprostit će,
 Opet vratit vrēme zlatno,
 Gdi će Turska demešćija
 Past pod našom svētlom sabljóm,
 Klanjati se poluměsec
 Kārstu moćnom pravoslavnom.
 Nestat kletog bratskog jeda,
 Ki nam gradi ovdě pako!
 Gdi će kuma kum poštovat
 Brat opet zvat brata bratóm.
 A pobratim s posestrinióm
 Nepostupat već bezsramno.

O! Bog će se smilovati
 Nad nesrjećom groznom našom,
 Koju si mi ko prokletstvo
 Slěpi na vrat nakopasmo:
 Te će dati, izbavljenje
 Da će doći skoro amo.
 Silna jeste naša vojska
 Koju sada oružamo.
 Otet ćemo — ako Bog da!
 Š njom svu Sàrbsku s Bosnom slavnom.
 Tu ću i ja na Kruševac
 Posaditi kàrst s barjakom.
 Tu ćeš tada ti šetati
 Moja dušo, moje zlato!
 Kao gospoja od Kruševca
 I ostalih bělih gradov,
 Tu ovijat gàrdne rane
 Sirotinji bratji sa mnom
 Uèiti ju k nebu gledat
 Opet smělo i upravo
 Dok privikne k bělom danku,
 K jasnom suncu oko slabo...
 Nu ako bi na mejdanu
 Pao pod britkom turskom sabljom,
 To past neće mlad Jugović

Bez odměne i bezslavno . . .
 Budi stalna ja ću doći.
 S Bogom ostaj, moje zlato!

3. B o j.

Bojak biše do dvě vojske
 Sa kárštjanskom četa turska —
 Sve za Sisak na krajini
 Město snage i oružja.
 Sila je tu vojne děce
 Na mejdanu izginula
 Dok pod svetim kárstom častnim
 Alaj-barjak pade u prah.
 I naš Bogdan hárvo se je
 Za slobodu kano junak;
 Nu šta se je š njime sbilo:
 Stiže li ga smártni udar,
 Il promaši u svoj hitnji,
 Razaznat je zbilja muka.
 Někoj momak kazà Zori
 Za ustavit potok suzah,
 Da ga odvest vidili su
 U Carigrad kano sužnja.
 Drugi: da se poturčio

Zavěřio krásnim bulam,
 Po njem njojzi poručujué
 Nek za vojna pojde druga.
 Nu zakle se krásna Zora:
 Bio nevěran, věren bulam,
 Il zarobljen ili mǎrtav,
 Čekati ga kano druga.

4. Prosioci.

Pod Turjačkom lipom sědi
 S otcem svojim Zora mlada,
 K njoj dolaze vitezovi
 Od istoka i zapada;
 K njoj dolaze prosioci
 Sve gospoda izabrana;
 I banovié od Hǎrvatske
 Liep kano běli danak
 Dodje prosit s družbom svojom,
 Nudeć pǎrsten zlatni darak.
 Te tja dalje iz Němačke
 Prose slavom gǎrba stara,
 I dědovah silom božjom, —
 Prose, prose al badava:
 Krásna Zora sve jednako

U ljubavi, vèri stalna
 Željno čeka svoga dragog
 Kano drugi dan sastanka,
 Čeka lèto jedno drugo,
 Jur i tretje lèto nastà, —
 Čeka, čeka, nu niema
 Te niema veé Bogdana.

5. Poslušnost.

Pod Turjačkom lipom vārvi
 Opet sila prosiocah,
 Sluge vode vrane konje,
 U podrume běla dvora.
 A u dvoru rujno vince
 Pije družba mladih gostah,
 Nazdravljujú Zori lèpoj
 Bez ikakva prigovora.
 Bogme ima běla svèta
 Na četiri strane dosta;
 Al njoj nima nigdè druge,
 Bila žena il dèvojka,
 Bila ista u gorici
 Vila žena zlatokosa,
 Jer Turjačka ćerca sama

Jest milina i dragota . . .
 Lěpa biaše u raskoši
 A još lěpša jest žalostna,
 Kano sunce kroz oblačac
 Kad izlazi od istoka . . .
 Družba pije, nazdravljuje;
 Al nemari za to Zora;
 Šum veselja ode mimo
 Vrata sārca njezinoga
 Kan od kārčme kad prolazi
 Šum cĕrkvenih kraj prozorah.

Oko moje i ručica —
 Zoro, draga ěreco moja!
 Gårdno sam ti ostario
 Za kuću se brinuć dosta.
 Ni pod starost nimam ěasa
 Utart s ěela grad od znoja.
 Nimam komu izručiti
 Gospodarstvo grada svoga.
 Puno brigah već pregorĕh
 S tebe kano blagi otac,
 Nadajuć se da razabrat
 Tužno sārce oće doba;
 Al nemože odolĕti

Duže milost sárca moga,
 Znaj i pesak najmekćii.
 U tvárd kamen čas pretvora.
 Danas tréba da saznadeš
 Ti konačno volju otca.
 Evo svétla duždovića
 Lěpa tvoga prosioca!
 Várzi na stran travnu tugu,
 I čekanje tašto kò san,
 Podji za njeg u stolicu
 Sile, slave prèko mora,
 Da me mine edarede
 Za unukom želja moćna,
 Da mà š njim se razgovori
 Starost jadona i žalostna,
 Da bez brige za èast kuće
 Mogu unié u dvor groba.
 Kod njega će bit ti dobro,
 Prebolét će duša tvoja.
 Nu ak nećeš da poslušáš
 Volju, savét ćačka dobra,
 Neću te zvat ćercem Zorom,
 Tako meni višnjeg Boga!

O prem jadne věrenice!
 Stražnja ode nada tvoja,
 Stražnja lanca (koj je tebe
 Za svět vezò) puče pola,
 Ko jeseni list od větra
 Sva uzdarkta od govora,
 Kò zastěni mrazom zelen,
 Sva zastěni jadom Zora
 Nu Slovenki vĕk poslušnost
 Biva sveta kò rĕĉ božja:
 Premda s jada nemogaše
 Proizněti niti slovca,
 Pak da oĉe poslušati
 Šta zaktěva rĕĉ od otca,
 Niknu glavom lica blĕda
 Kò bez sunca rana zora.

6. V ě r a.

Sunce usnu na zapadu
 Sa kàrvavim licem tužno,
 I noĉ stigne te sakrije
 Šitne zvĕzde neba u dvor,
 Ma šta je svih zvĕzdah briga,
 Kojim blista nebo ĉudno,

U Turjaku po dvoranah
 Lěpših zvezdah ima puno,
 Gdě igraju s podružnici
 S duždovića mladom družbom.
 Turjački je na čast pozvô
 Rod s gospodom svom okružnom,
 Jer se oće danas věnčat
 S krasnom Zorom sinak duždov.
 Od gospode sve po gradu
 Do polnoći vārvi šumno,
 Pa ne smotre divne igre,
 Kā grom igra s sekóm munjom.
 Nu ju smotri sama Zora
 Ka u sobi moli tužno
 Za spāsenje duše svoje
 Pred kārstome kasno u noć.
 Vidi čuje plaho nebo
 Kó se lomi s groznom bukom,
 Kó oblake sěče munja
 I grom trěska s gnjevnim dumom.

———
 »Oj Bogdane oj Bogdane!
 Ta ti ovdě, moja dušo!
 Vikne plane jedna Zora
 Prigārli ga k sebi rukom. —

»Gdě si bio? ja sam tebe
 Ah čekala davno dugo...
 Protárpěla s tebe, dragi,
 Mnogu brigu s mnogom mukom...
 Nu dobro je opet meni —
 Ti si došo, moja dušo!...
 Gdě si bio? tako kasno,
 I vrěmenu u tom burnom...
 Zašto tako ti problědnu?...
 Ah oko je tvoje mutno!...
 I ruke su studenate
 Kan da j' sárce tvě smárznulo.«
 »Moja, draga rajska Zoro!
 Moje zlato, moja kruno!
 Kraj kárvave Kupe usnuh
 Ono slavno žarko jutro —
 Věran rodu ilirskomu,
 Věran Tebi, moja kruno!
 Usnuh s rěčma na ustima:
 »S Bogom Zoro! s Bogom dušo!«
 Pak sam lěpi sanak snio,
 Svedj o tebi, draga, tu nōé.
 Tū zakasnih nemogući
 Razastat se sa snom dugo,
 Te mi lice potamnělo

Sve od sanká sladkodugog . . .
 Ti si ljubav obranila,
 S kom te Bog je nadahnuo . . .
 Primi s toga ovaj cělov —
 Sa uzdašcem, věrom punom.
 Višnji Bog je naju složio
 Tja do groba svojom rukom,
 Pak će ljubav našu čuvat
 I nad grobom, moja kruno! —

Oj Bogdane oj Bogdane,
 Moje dobro, moja dušo!
 Ah tvoj uzdah sárce reže,
 Kó led me je cělov udro,
 Razteko se po utrobi
 Kano otrov s běsnóm mukom.
 Ah pod tvojim zimnim ustam
 Razstavlja se tělo s dušom.
 S Bogom ostaj, moj Bogdane!
 Blago mi je s Bogom, dušo!
 Tim unide drugarica
 Mlade Zore sárce družno,
 Da probudi i oděne
 Oděćicom nju zaručnom!

Nu pod kárst se Zora sruši
 Kó pod dárvo listje suho.
 Mah proléti, bi reč, stréla
 Glas po gradu sa jaukom.
 Dodju, dižu jednu Zoru,
 Bude tělo neprobudno,
 Dižu, bude i premiču,
 Dižu bude al zaludo!
 Očice su izgorěle
 Ruke smárzle, sárce puklo,
 A na usta udáriše
 Běle pěne s kárvcem rujnom

Danak svánu! sve se zvězde
 Posakriše neba u dvor,
 Tek kó ribje oko světla
 Još danica sjaše krugom,
 A mēsec se na zapadu
 Pripasao tmastom prugom.
 Mlad duždvić oděli se
 Put Mletakah s lěpom družbom;
 A za njim se porazide
 Rod s gospodóm svom okružnom.
 Sam ostaše jadan otac,
 Plačúć kano děte ludo.

IZJASNJENJE.

No pod Kani to Kani...
K' pod darga...
Mish panti...
Giti p'...
Podja...
Budi...
Litu...
Diti...
Oti...

INJANJANI

A...
B...
C...
D...
E...
F...
G...
H...
I...
J...
K...
L...
M...
N...
O...
P...
Q...
R...
S...
T...
U...
V...
W...
X...
Y...
Z...

U ovoj knjžici ima i baladah i romancah. Nu šta znače ove dvě u našoj literaturi skoro nečuvane reči? Šta je *balada*, i šta *romanca*? ili koja izmedju njih vlada razlika? — U tome se predmetu svikolici krasoslovci slažu, da su balade i romance epopeje *en miniature*. Nu neslažu se njihova mnjenja o značaju, koji razlikuje *baladu* od *romance*. Jedni kažu, da jih čin i oděća (t. j. jezik, kojim je čin izveden) opreděluje, zaključujući da kod balade valja da je čin junački, žestok, zamāršen, čemu trěba da odgovara i jezik; gde naproti tomu čin romance biva ženski, nježan, prost, a jezik činu odgovarajuć, naime lagak, ili (kao što se kaže) igrajuć. Drugi opet esteticu drugu metju razliku. A někoji sude, da razlika zavisi jedino od obraza ili forme, u kojoj se ove pēsni izvode, s kojim se mnjenjem i ja slažem, uputjen, da ovdě (pokoliko su meni literature germanskih i romanskih narodah poznate) druge razlike neima, nego što je narodna, t. j. da južnozapadni (romanski) narodi imadu ponajviše *romancah*, a sěvero-zapadni (germanski) *baladah* *). Dāržeć se toga mnjenja, metnuo

*) Da imade u najnoviem vėku takodjer u Francezah i Talianah baladah, i naprotiv tomu u Nėmacah i Englezah romancah, to su plod i poslědci medjusobnoga literarnog upoznavanja istih narodah u noviem vřemenu.

sam mnoge komade u p̄rvi razred (baladah), koji bi se valjda (polag mnjenja drugih) uvr̄stiti imali, u drugi razred; suprot tomu uložio u drugoga — komade, koji bi se valjada (po činu i odč̄ci sudeć) pristojali bili boljma za p̄rvi razred. Samo jedan jedini komad: «*kratka sr̄ćca*» umako se je u p̄rvi razred; koji polag svoga obraza spada u drugi.

S mnogih sam već stranah slušao, da nekoličini izmedju naših domorodacah ova vr̄sta od poezie nije u čud, koji kažu, da su balade i romance plod tudjih literaturah, kojega nevalja uvođiti u ilirsku literaturu kao stvar, koja s narodnim njezinim duhom nesudara. U tomu se ja mnjenju nikako š njimi slagati nemogu, jerbo sudim, da naš narod (kao i svi gotovo ostali narodi) tu struku p̄samah već imade, nu pod drugim nam imenom poznatu. U koi će razred spadati veći dio naših narodnih p̄samah (ako ih očemo da uzporedimo polag pravilah estetičnih) — ako ne u razred baladah i romancah? Koi jih odlikuje duh (ako ono oduzmemo, šta svaki narod imade svojeg vlastitoga, značajnoga) ako ne onaj, koji živi u baladah i romancah tudjih narodah. Može se obavestiti o tome svaki čitatelj, koji uzporedi n̄mačke, englezke balade i španjolske romance s našimi narodnimi p̄smami. Taj se isti prim̄er može uzeti takodjer od p̄samah ostalih narodah, n; p. Talianah, Francezah i Romajah (Novo-Garkah). Kolika vlada srodnost i shodnost u struci i obrazu! Tko nije odmah pomislio na naše junačke p̄sme, koji je priliku imao čitati španjolske: *Romances del emperador Carlos y delos doze pares* ili one: *del cid el campeador*? Kao prim̄er naći ćeš, umni štioće, romancu »*Sužanj*« u ovoj knjizići koja je ma-

lo ne rěč po rěč prevedena iz španjolskoga — Ja dakle u ovom dēlcu ništa tudjega ili neobičnoga neuvodim, nego samo golo ime. Šta se tiče duha, koi u njoj živi, to sudim, da neće biti čitatelju stran, zašto su i tu bile moje neprestane pratilice i učiteljice narodne pėsme. Što imade u njih većoj strani čitateljah naših valjda nepoznatoga, bit će forma od romancah, koje sam sa svim na španjolski način s priglasci (assonancami) složio, o kojih će biti još u ovoj knjizici na svomu mēstu govor. — Priklopio sam i ovome dēlcu nekoliko izjasnjenjah. Istina Bog nijednoj dobroj pėsmi komentara netrēba; nu mi Slavjani za sada još, gdě sebe (tako rekuć) najmanje poznajemo, izbēći nemožemo, da vlastite proizvode s takovimi štakami i repovi u bēli svēt nešaljemo. — Naći ćeš, dragi štioće, i mali rěčnik od manje poznatih osobito stranih rěčih, kojeg priklopih za odgovoriti želji jedne strane čitateljah, kojim podpuni nauk narodnoga jezika nije zanat, kao i za zadovoliti želji onih, koji nisu toliko imući, da si mogu nabaviti sve rěčnike i knjige, po kojih je nebrojeno blago našega prekrasnoga jezika raztrešeno. — Pridao sam takodjer straga dēlca čestita imena (p. n.) gg. predplatnikah, za da svaki od slavne gospode domorodacah uviditi može, nakoliko se podupire predplatom izdavanje knjigah, koje mi zapadni Iliri pišemo. Istina, broj je predplatnikah za Horvatsko (osobito za Zagreb) dosta znatan. Što se to isto nemože kazati i o ostalih varoših i predēlih, po kojih naš narod stoji, tomu je uzrok ārdjavo stanje našeg knjigotārštva ili (bolje rekuć) tuga, što mi još nikakovih knjigotārčacah ili ljudih neimamo, kojim bi bilo do razprodavanja i razpošiljanja knjigah ilirskih. A

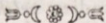
taj se nedostatak (da mimogredce jednu veliku potreboću odkrijemo) donle dignuti neće, dok koje od domorodnih društva na taj poso svojih očuh milostivo neobrati, ili dok se novo u tom smislu i duhu društvo nesloži. Dok toga neuzbude, ostat će u prahu i zaboravnosti tolike sbirke prekrasnih naših narodnih pjesamah, kao i rēdki rukopisi izvārstnih starih pisaoca Dubrovačkih i Slavonskih — pored boljih pisamah onih živućih literatorah, koji neimadu toliko privatna imētkā, za moći jedan dio na izdavanje svojih dēlah obratjati, ili koji se neuztežu baciti vas stid, od stida li rumenim obrazom iti od kuće do kuće prosjački moleć:

*Nebi li se duša našla,
Koja bi se smilovala,
I na Boga pogledala —*

t. j. predplatila na novo izlazeće njegovo dēlce s nekoliko grošah. — Može biti da imade još gdēkojega slavnoga gospodina predbrojnika, koi svoga imena ovdī neće naći. Nu takovu gospodu Mece-nate (kao što su za nas svi predbrojnici) molim, da meni nezamēre. Ako jih nema u knjizi, to je bilo doista (barem od moje strane) naravski nemoguće, da jih metnem t. j. bilo znamenje, da jih još u ruke primio nisam.

U Zagrebu na dan velike gospojine t. g.

Balade.

Str. 19. *Ti bi reko: od jezera
Čuo sam dèklicu.*

Rèci, koje sam u *Djulabiah* (str. 155.) naveo o *morskih deklicah*, čuo sam od ljudi u mom zavičaju Štajeru. Nu na lètošnjem putu prikupio sam još mnoge različite vèsti o njih, pa se uvèrio, da se još svigdè, kuda se razprostire ilirska rèč, znade za ova nježna, blago- i èudotvorna ženska bitja*). — U Dolenskoj Krajnske uz medjaš Horvatski, gdè tako nazvani *bèli Krajnci* (priè nazvani pravim imenom *Horvati*) i *Vlasi* (Uskoci Bosanski i Lički) stoje, imenuju jih kao u dolnjih stranah domovine *Vile*, pa se o njih pripovèda ono isto, što pripovèda *Vuk* u svom rèèniku. Kažu takodjer, da imade ljudi, koji su *Vilu* vidèli na razkàrstju u šumi, gdè je ležala i spavala, pa jih je srètne učinila, bivši oni nad njom (*Vilom*) naèinili sènku od zelenih granah, za da uklone žarke sunèane zràke, koji su joj udarali u prekrasno lice. — U ostaloj Dolenskoj nazivlju se *Rojenice* (Rodjenice), te se pripovèda, da svaki èovèk, odmah kako se rodi, dobije svoju zvèzdu na nebu i svoju Rojenicu na

*) Paèe kod istih susèdnih Nèmacah Labudske doline (*Lavantthal*) poznate su pod imenom: *heidnische Weiberl*, gdè se još i mèsta kažu, gdè su one prebivale.

zemlji, koja proriče njegovu buduću sreću *). U Gorenskom (Krajnske) zovu jih po najviše i najčestje *ajdovske dèklice*. U drugih se opet stranah Gorenske kao i na Slovènskom Koruske zovu: *čiste žene*, *bèle žene* (spravnaj českosl. *bjlé panj*). Na Zilskom Koruske takodjer *želik* (selig?) *žene*. U svih tih stranah poznate su kao dobroćudna i blagotvorna bitja, koja čine seljanu mnoge službe, n. p. proriču mu, kad je vrème, gdje valja sējati, i šta trèba da sėja. Pripovèdala mi je u Bledu (Feldes) stara Gorenka, da je bio nèkoj seljanin dobro poznat s takvom jednom ženom, koja mu je svètovala da neka ide u nevrème sējati boba, šta on i učini. Nu malo posle toga izniknuše, eto čuda! mèsto boba same jele, koje u malo vrème toli visoko porastu, da svekoliko susèdstvo stade čuditi se i smējati nad tim divnim bobom. Nu seljanin razsàrdi se i razljuti tako žestoko, da uze

*) Kažu, da su babe, koje su kupale nèkoje nekàrèteno jošte dète, čule, gdje je Rojenica iz jednog kuta sobe tiho proznesla rèč, da će biti to dète velik kradljivica. Tu se iznajde odmah jedna iz medju tih babah, koja se prihvati posla, da izlèci dète od te opake strasti, izrèže naime njemu iz pod palca malenu jednu žicu, koja, kad ju prinesoše k novčiču, odmah stade igrati, skakati i previjati se — U starih carkvenoslov. rukopisah staroga zavèta prevedeno se nalazi τύχη = *Rošdenica* (gl. knj. Isaia). Na istom je mèstu prevedena rèč δαιμόνιον = *Rod*; o kojem bitju ipak još kod naroda dosad traga nalazio nisam. — I u Ruskoj se je još u staro vrème znalo za *Rošdenice*, o čem svèdoče stare prodike. — U drugih se opet stranah Krajnske pripovèda, da tri *Rojenice* ulaze u kuću, kad koja žena rodi, no *huda* ulaze? to nitko nemože vidèti; nego kad izlaze, ako mèsac svèti, to jih vidi rodinja obuèene odècom, kao što ju nosi duga (*Iris*), gdje odlaze ostavivši dètetu dare. — Tko još znade više o njih? Nebi li pokupio sve, pa meni priobèiti izvolio? Neznade li se gdje za *Roda*? Nije li *Rod* blizu *Bošića*?

sěkiru, pa udri po tom čudnom bilju. Nu eto ti drugoga čuda! Kako se koja od tih jelah obori, to se iz stabla skotura sam debeli bob, a to u tolikom obilju, da mu ga je to lěto više obrodilo nego svemu kolikomu smějućemu se susědstvu. — A u Zilskom pripovědaju, da je nestašna jedna *bela žena* proso plějući sve latovje izpočupala, pak opet naopako, t. j. město korenja vārhove u zemlju sposadila. Seljanin se nada tim začudi mnijući, da će sve propasti; nu sa svim time kad dodje vrěme žetve, toliko ga nažnje, koliko ga za dvě druge godine nažeo nije*).

Str. 25. *Jur su kosci nizko došli,
Bit će već tri sata.*

Kosci zovu se u Štajeru jedan red od zvězdah, polag kojih se prosti narod po lětu noćju vlada. Obično izidje gospodar ili gospodarica iz pred kuće, pogleda na nebo, udje opet u sobu kažuć: *Kosci su že nizko: ta ili ta viira je: deca stante!* Děkle podrane, te idju na svoj poso. Gospodar ide medju tim u konjušnicu zvati *hlapce* (sluge), neka urane i konjem polože, ako su već kod kuće. — I po dolnoj strani domovine valja da su poznati, jerbo *Kanižlić* u svojoj krasnoj *Rožalii* navodi izmedju drugih narodnih imenah zvězdah takodjer ime *Kosci*. Primorci se isto tako vladaju polag zvězdah, koje zovu *Vlašići*. A Jarnik imade u svome

*) U Českoj se pripověda za někakvu *Poledničku*, ženu, koja pomaže žeteljcam žeti, nu nitko je ipak tu viditi nemože. Kad ima odviše velike vrućine oko pódne, to ona ide na obale potoka ili rěke, pa tamo veoma nemilo zaplače.

Etymologiku *Vlastovke*, koje prevodi nječkimi *Ramstäbe* *).

Str. 26. *Već na klupi zaharkó je
Pijan starešina.*

Starešinom zovu po čitavoj gornjoj strani naše domovine *věčanoga kuma* (Trauungsbeistand). Imade i nevěsta svoga starešinu kao i mladoženja. Dužnost mladoženjina starešine jest: zaprositi dēvojkú, i poći na dan věčanja kao kolovodja sa svatovi po nju u kuću majčinu. U carkvi stoji uz mladoženju, a kad se piruje, sēdi za stolom p̄rvi do njeĝa. Poso nevěstina starešine jest: čuvati dēvojkú do dana věčanoga, da se neshije kakova golema sramota; te je taj dan običnim narodnim načinom izručuje svatom, kad dodju po nju. Kod stola (mislim) da i on sēdi p̄rvi do nje. I za miraz valja da se pogode starešine. Nu o tome obširje (ako bog da) na svome mēstu.

Str. 27. *Ruke lome majka, kuma
I družice mlade...*

Družice ili *svatevce* zovu se one dvě lěpo cvětjem i Koječim izkitjene dēvojke, koje kao druga-

*) U Ruskom ima takodjer jedna vārsta zvězdah, koje se zovu *Kosary*. U carkvenoslav. nači češ *Vlasočelje*, a opet na drugom mēstu *Vlasočelište* *πλέαδες* (obširnia éitat možeš o tome u Slavinu novog izdanja od W. Hanke, Prag 1834 str. 280). — To se pita: šta je koren od tih *Kosacah* ili *kosa* (falx) ili *kosa* (coma)? Kod nas kod kuće kažu, da se zovu zato tako, što stoje na nebu u onakom redu kao kosci, kada kose livadu. A za *kosu* (coma) govore primorski *Vlašiči*, ako su to one iste zvězde. Nestoje li pored toga u kakovom savezu s *kosom Bereničnom* (coma Berenices)? Istina Bog i tudě mi opet a Hamletom uzkliknuti moramo: „Ima puno stvarih i na nebu i na zemlji, kojih se još san našo mudrōsti ni dodirnuo nije.“

rice stoje uz nevěstu i mladoženju. Njih u crkvu vode do dva *druga* (djevera, Brautführer), koji i kod stola uz njih sěde dvoreći jih, t. j. predlažuć na tanjir jěstvine, i na drobne razrězuć kamade. U gorujih naših stranah za veliku se dārži sramotu, ako *svatevca* koja što uzme svojom rukom na svoj tanjir, nego ona valja da čeka, dok joj drug ne predloži i ne razkomadi, pa i mnogo jěsti neprištoji se, nego valja, da se dade mnogo nukati i ponudjati. Zato se kaže prirěčje o ženskih glavah, koje kod stola neće da jědu: *«Děrži se kakti svatevca (družica).»* — U Primorju se zovu *prve divice*. U dolnjih stranah izvan varošah, gdje se ovakove děvojke zovu *krancl* (Kranzeljungfern) neima toga obiçaja. U narodnih pěsmah, koje se kod Bosanske bratje muslemah poju, čitao sam višeputah o nekakvih *jendjibulah*. Valja da su te *jendjibule* naše *družice* ili *svatevce*.

Str. 28. *Perun stvori za Ladu*
Pitome gārlice.

Za prićicu o *gārlicah* spominjem se, da sam ju čuo pripovědat od pokojne moje tete Marine, već u pârvoj mojoj dobi, još mnogo prije nego što sam se počeo učiti němački, što je dakle bilo prije 13. moje godine. God. 1836. budući na praznikah kod sestree, čuo sam je opet od netjakinje sedamgodišnje děvojčice, koja ju pripovědaše svome u kolěvci još bivšemu trogodišnjemu bratcu. Tu sam ju odmah i složio u rižme (barem na onda kako tako) za preněti toli lěpu i nježnu stvar takojer u višji krug literature naše. Na lětošnjem putu, dobio sam u Krajskoj jednu istoga predmeta narodnu pěsmu, koje poradi njezine dužine

ovdi uložiti nemogu, nu naći će svoje mjesto u drugom ili tretjem razdělku narodnih pjesamah moje sbirke. — Muževi, koje napominje četveroredak:

*«Nećuješ li cviliti
Drago dēte tvoje,
Kom se neće smiliti.
Ki se dēcom goje.»*

jesu oni kod naše bratje u Mariborskom kotaru Štajerske u povēstih poznati *Pesjani* (Ptolomaeovi Besi, Βέσσοι?) narod ljudih divljih, po čitavom tēlu kosmatih kao psi, mēsto glave od čovēčeje prilike s glavom od pasje prilike. Pripovēda se, da stoje prama istoku. Pokojna moja teta (Bog joj prostio dušu!) kazala mi je, da se zovu takodjer kalvini, te od ništa druga neživu, nego od nevine drobne dēčice, koju krađu, ubijaju i žderu. Spominjam se još, da nisam nikad mogo bez nekakvoga trepeta obratiti očiuh na ona bārda železne i saladske stolice, koje je moći sa svim lako viditi s prodola, na kojem stoji naša rodna kuća; jerbo sam znao da ondē već stoje kalvini, od kojih se vide nekoliko hramah u zapadnom suncu lēskati. — Ako nebludim, da ista je povēst (*o Pesjanah*) poznata i kod Horvatskih Zagoracah, gdē jih nazivlju upravo *Pesoglavci*.

*Str. 70. O nikada negledala
Te gradove, zlatne sobe,
Pune jada, pune zala,
Pune vārakah, pune zlobe —
Od otrova, gvozdja stan.*

Neima može biti u čitavoj dogodovštini 14. i 15. stolētja nijedne vladajuće kuće, koja bi se u

toli kratko vrēme tolike bila domogla vlasti i tolika nabavila bogatstva, kao što se je domože i nabavi kuća Celjskih knezah (grofah). Od prostih vlastelih gradovah Sanecka i založenoga Celja uzpeše se, pridruživši si do mala mnoge druge gradove, na prestol *de facto* čitave Štajerske, Krajnske i Koruške. Čim se udade kei jednoga vladaoca ove knežke kuće za Žiška kralja Ugarskog bude knez Celjski takodjer za bana Hårvatskoga postavljen, te po tom svojom vlastju ne samo u Hårvatskoj, nego li kao ban takodjer u Ugarskoj prevagnu. Isti *Tvårtho* kralj Bosanski, od kojeg se je čercom bio oženio, odabra ga kao naslědnika u svojoj dåržavi, koju čast međjutim naš knez primiti nemogaše, budući bosanska gospoda nehtědoše da mu izruče kraljevinu. — Nu baš timi mnogostranimi savezi vladajućih kućah zametnu se u prestol njihov cårv propasti. — Tu je zulum na toliko bėsno, da se je posljednji novac oteo poddajniku, za moći platjati čitave obitelj plemićke i čete bezbožnih slugah koji se njihove strane dåržahu*). Na kakovom su glasu Celjani bili kod svojih susědah, može se zaključiti iz poslovice: »Laglje je s Mohametani nego li s Celjani — «

Na otom dvoru izmedju takovih razbludnih i opakih okolovštinah rodi se naš nesrětni *Fredrik*. Priroda ga je nadarila plemenitim i uljudnim sårcem, nu odgojenje mu upravo na to idjaše, kako bi mu moglo prirodnu dobrotu izopačiti i izkoreniti. Već u parvoj dobi junačkih lětah oženi ga

*) Tu se imade i tražiti početak siromaštva celjskih seljanah: razkomadjenje zemaljah, mnoge kojekakve stare daće i. t. d.

otac (vërojatno proti njegovoj volji) s ãerju ugledne i moguće kuće Frangepanske. Nu neka govor nastavi dobrodušni starac *Valvasor*:

Graf Herman von Cylli, dieses Namens der Zweyte, hatte mit seiner Gemahlinn, zween junge Herren erzielt. Einer derselben, Namens Ludwig, erbt die, in Kärndten gelegene, Graffschaft Ortenburg: dem Zweyten mit Namen Friedrich, gab der Alte etliche Schlösser, nähmlich Stanischak, Samobor, Gurckfeld, Machau, Rudolphswerth und Landstrass. Denn selbige Örter waren damals denen Graffen von Cylli versetzt, und also in ihrer Gewalt. Also hatte Graff Friedrich seine eigene Wohnung und Hofhaltung zu Gurckfeld, und führte sein absonderliches Regiment.—Als man aber zählte 1422, verschied seine Gemahlinn welche eine von Modrusch gewest, und ward der Leichnam gen Cylli geführt, allda er, in dem Kloster, zur Ruhe gelegt worden.

Darob entstand ein starckes Gerücht, als ob ihr Herr, Graff Friedrich, sie im Bette erstickt hette, um, für die adliche Jungfrau, *Veronica* von Desinze, *) von deren schönen Blick er Feuer gefangen hatte, in selbigem seinem Ehebetten Raum zu machen, zu ehlicher Verbindniss, und diejenige auch in seinen Armen zu haben, die er allbereit im Herzen hatte. Und weil drey Jahre nach seiner ersten Gemahlinn Hinfart, er, mit ihr Beylager hielt: ward der gemeine Argwohn desto stärker.

Ohn Zweifel hat dieser Verdacht eben sowohl seinem Vater die Gedanken eingenommen, und eine Rachgier wider Madame *Veronica* erweckt

*) Polag svëdoãbe jednog lëtopisca bila je onda Veronika pod imenom *biser Hãrvatski* poznata.

und vermutlich auch seinem Herrn Schwager dem Kaiser Sigismund, einen Verdruss gemacht. Doch kehrte man eine andere Ursache der Straffe vor, nemlich die Ungleichheit des Standes. Denn wie wohl es nichts unerhörtes, dass ein Graf, mit einer Edel-Dame, sich verheirathe: so wollten doch die Graffen von Cylli, ihrer Macht und Befreundung wegen, mit hohen Häusern, fürstlich betrachtet seyn: wie gemeinlich grosse Gewalt gross geachtet und mit geringerm Stande, wann kein sonderbarer Zusatz eines Nutzens dabey ist, unbefreundet seyn will. Weil dan der *Veronicae* Eltern nur des Ritterstandes waren, und Graff Friedrich sowol ohn seines Vaters Willen, als ohn seines Herrn Schwagers, des Kaisers, Rath, sie geeliget hatte: forderte der Kaiser ihn zu sich, in Ungarn, liess ihn, als er erschien, gefänglich annehmen, und zu seinem Vater, dem alten Graffen, Herman führen.

Dieser liess ihm alsofort Fesseln anlegen, folgend in einen verdeckten Wagen setzen, und nach Osterwitz, in der Graffschaft Cylli, in einen Thurn, bringen; darin er eine Zeitlang in den Eisen, wohlbewacht, vorlieb nehmen musste. Nach der Zeit führte man ihn gen Cylli, in die Burg, woselbst er dem Ritter, Jobst von Helfenberg, zur Verwahrung, anbefohlen. Allda zwang ihn der Alte, alle die Schlösser, so er ihm hatte eingeräumt, abzutreten. Und neben andern das in der Gottschee ligende Schloss, Friedrichstein, welches Graff Friedrich allererst neu-angefangen, und aus dem Grund erhebt hatte. Damit dann auch die Steine den hohen Missfallen und Eifer dess Vaters empfinden mögten: zerstörte er dieses Schloss Friedrichstein, und brach es ab, bis auf den Grund. (Welche Einreissung dann

gnugsam zeugte, dass nicht der blosser väterliche Unwill über die ungleiche Heirath, sondern auch die schwere Beargwohnung dess gefangenen Sohns, mit der vermuteten Ermordung seiner vorigen Gemahlinn, einen solchen Zorn-Brand, bey dem Alten angezündt hette: Er sonst schwerlich, das erst neugebaute Schloss also würde ruinirt haben.)

Also lebte nun Madame *Veronica* ihres Herrn und Eh-Gemahls, wie auch aller desselben Schlösser und Herrschaften beraubt, dazu in stetter Furcht, für ihrem ergrimten Schwäher; von dem sie nichts anders vermuthen kunnte, als dass derjenige, welcher, um Ihrent willen, seinen leiblichen Sohn so hart hielte, und allerdings vor siedender Zorn-Wut, ein so schönes Schloss-Gebäu abgebrochen hette, den schönen Bau ihres Leibes, und die Wohnung ihres holdseligen Lebens, gleichfalls abzubrechen, kein Bedenken tragen würde. Wesswegen sie ihren Aufenthalt, bey den wilden Thieren, suchen musste, und sich, nebenst etlichen ihrer Kammer-Jungfrauen, in den Wäldern verbergen, alda Furcht, Sorge, Angst, Hertzleid, Threnen, ihre tägliche Speise, Noth und Mangel ihre Fülle und Ersättigung waren. Wie dann aus unordentlichen Vermählungen, dergleichen bittere Früchte nicht selten erwachsen.

Weil aber die Augen der gewaltigen gar weit und scharf sehen, und derhalben die Ihrige besorgten, Graff Herrman dörrfte allbereit, auf die Spuhr kommen seyn, in welcher Gegend sie sich versteckt hielte: erachteten sie, rahtsam zu seyn, dass man sie heimlich, in einem, vor Pettau im Felde liegenden, Thurn führte: als darinn man sie nicht so leicht würde suchen: brachten sie derhalben dahin.

PTU
ni
ipn

Aber solches schlug zu ihrem Unglück hinaus. Es wachten für den regierenden Alten, allenthalben unterthänige Augen; also ward solches gar bald ausgespührt, und nach Hofe berichtet. Von dannen man hinschickte, sie abholen, nach Osterwitz führen, und allda in einen Thurn werfen liess. Dasselbst musste das schöne Bild, eine gute Zeit in grossem Elende, gefangen sitzen, und vor Hunger schier verschmachten.

Endlich liess sie der alte Graff auf Cylli bringen, und stellte eine scharfe gerichtliche Klage wider sie an, mit ernstlicher Bemühung, Ihr durch Urtheil und Recht, den Kopff zu nehmen, und die Fackeln ihrer liebreitzenden Augen, welche seinen Sohn so ungebührlich entzündet hetten, in ihrem eigenem Blut auszuleschen. Er gab ihr Schuld, sie hette seinen Sohn durch Zauber-Künste dazugebracht, dass er sie geheirathet; über das ihm, dem Vater, mit Gifft, nach dem Leben gestrebt.

Allein es mangelte an gründlichem Beweis: darum konnte ihr das Gericht nicht beykommen, mit einigem Schein des Rechtens: der Advocat, welchen man ihr hatte zulassen müssen, stritte für sie ritterlich, und sigte: und fand dissmal der sonst gemeinlich eintreffende heilige Spruch: »Was der Fürst will, dass spricht der Richter,« vor diesem redlichem Gericht, seinen Absatz.

Allein in dem Herzen der Gewaltigen, sitzt je-maln ein andres Recht verborgen, das heisst »Gewalt«, welches, wann das ordentliche Recht nicht, nach Wunsch, hinaus geht, zuletzt in offenbare Thätlichkeit leichtlich ausbricht. Dieses Rechtens gebrauchte sich auch Graff Herman. Weder der starcke Verdacht noch die Rachgier wollten dazu

einstimmen, dass er, ob gleich das Gericht mit Recht an sie kommen, noch ihr ein Urtheil auf den Hals fellen können, Sie darum sollte ledig, und auf freyen Fuss stellen: darum liess er sie wieder nach Osterwitz, in ihre vorige elende Herberge, führen, gänzlich entschlossen, durch Hunger und Durst sie dort so lange zu quälen, bis sie verschmachtete, und das Hungerschwert diejenige hinrichtete, welche des Advocatens Aufrichtigkeit dem Hencker-Schwert hatte entrückt.

Weil aber der Hunger-Tod so heftig nicht eylete, als wie seine Rachgier, und Ungedult: beordete er zween Ritter, welche das schönste Frauenbild, unterhalb Osterwitz, in einer Badwannen ersäufen liessen.

Ob solches eine Gerechtigkeit oder Grausamkeit und Tyranny zu tituliren, mag ein Vernünftiger Selbst urtheilen. Der alte Graff hat zwar in der Cillensischen Chronick, das Lob, dass er ein frommer Herr gewest, der gern Friede gestiftet, zwischen Armen und Reichen: aber in diesem Stuck, hat er sich, wie es scheint, den Zorn zu bald, und zu weit, übergeben lassen, und nicht so sehr dem Recht, als seinem Rach-Durst, den Lauff gelassen. Denn hatte er Fug und Recht, sie zu tödten; warum that er es nicht durch Urtheil, und Gericht? Hat demnach, in diesem Stuck, nicht gehandelt, wie er gesollt; sondern wie er gewollt, und mag wol vermutlicher unschuldig Blut hiemit auf sich geladeu, als schuldiges vergossen haben.

Gesetzt die erste Gemahlinn seines Sohnes Friedrich sey im Bette erstickt worden; so folgte darum noch nicht, dass es mit dieser *Veronicae*

Wissen und Willen geschehen. Verdacht und Argwohn seynd noch lange kein Beweis, noch Recht. Wann er nicht einmal berechtigt gewesen, mit der scharfen Angst Frage, sie peinlich anzugreifen: so hat ihm das Recht noch viel weniger zugelassen, sie umzubringen, ohne Ueberweisung, dass sie den Tod hette verdient.

Den todten Körper dieser so jämmerlich, unbarmherzig, und grausamlich ertränckten *Veronicae* führte man, gen Fraslau, zur Begräbniss. —

Indem es der unglückseligen *Veronicae* so kläglich erging, erkrankte Graff Friedrich vor grossem Kummer und Herzleide, über dem unbarmherzigen Tractament seiner Gemahlin, wesswegen der Vater ihn des Kerkers befreyte, und mit guten Medicamenten kuriren liess. — Nachdem der Alte nunmehr seinen Zorn, in dem Blute der armseligen *Veronicae* abgekühlt: ward er seinem Sohn endlich wiederum väterlich gewogen, und zwischen Ihnen gute Einigkeit gestiftet. Desswegen fertigte er nun denselben ab, mit allem seinem Hofgesinde, gen Rattmansdorff: allwo er zwey Jahre Hof hielt, und hernach auff Rom reisete, vermutlich Ablass zu holen, wegen dess, an seiner ersten Gemahlinn begangenen schlimmen Stückleins (so anders der Argwohn und das Gerücht, nicht falsch gewest). Auff selbiger Reise, ist er, vom Marckgraffen von Ferrar, gefangen genommen, aber von seinem Schwagern, Heinrich, Grafen von Görtz, mit einer Suma Geldes wieder erledigt worden.

Da hat er wieder angefangen, einige Schösser zu bauen, und seiner so jämmerlich ertränckten, zweiten Gemahlinn Körper, von Frasslau wieder abholen, und nach *Geyrach*, ins Karthäuser-

Kloster, führen lassen: da man denselben zur Ruhe bestetigte.....

Graf Friedrich hat, nach der Zeit, gleichwol noch lange gelebt, und das drei und neunzigste Jahr erreicht. — Er war allbereits ein Neunziger, und setzte doch die Buhlerey sammt anderer Leichtfertigkeit, noch fort. Weswegen ihm einmals ein guter Freund wolmeynendlich zuredete, Er sollte doch, weil nunmehr der Abend seines Lebens schon längst herbeigeruckt, und er zum Grabe so reiff, als wie eine über reife Birn zum Fallen, an sein Ende einmal gedenken, der Buherey Urlaub geben, und sich zum sterben bereiten. Aber demselben gab er als ein andrer Sardanapal, in dem der Epicur ganz vergraben, oder vielmehr wiederlebendig geworden war, diese saubre Antwort: O! ich hab meiner Sterblichkeit schon längst gedacht! und deswegen beschlossen, dass man auf mein Grab diese Leichschrift setzen soll:

Haec mihi porta ad inferos est;
 Scio, quae reliqui: abundavi rebus omnibus,
 Ex quibus nihil mecum fero, nisi quod bibi,
 Adque edi, quodque inexhausta cupiditas
 exhaust.

Sollte sich besser, für einen geylen Hund, oder wie Aristoteles, von des Sardanapals gleichgesinnter Leichenschrift, ertheilte, für einen Ochsen zum *Epitaphio* geschickt haben. — (*Valvasor*, topographisch-historische Beschreibung Krains 3. Theil, eilftes Buch, strana 200—204).

Ovako pripověda blagodušni starac *Valvasor*. — Da je *Fredrik* vruće i iskreno *Veroniku* ljubio zato govori njegova bolest posle kako ga je otac

sionički razdružio š njome! to svjedoči takoder njegova pomnja i vjnost, s kojom je posjetivao grob njezin u *Gorah* (Gayrach), dok ga i odtuda otac neodmami, za da mu čini zaboraviti taštu ljubav, šaljući ga u Rim; — a kamo neslеди mladjenacko sárce, u kojem još toliko igra mlade, vruće, sione kárvi, koliko u Fredrikovom, najpače gdje ga sa svih stranah obkoljivaju hitri dvornici, tašte vjetrogonje; ljudi kupljeni i kadri svojom ljubejnostju i slobodnimi načini svačji preobratit um, svačje otrovati sárce? Po tako pakleno osnovanoj stazi sisavši mladi Fredrik s puta čestitosti udari na one gadne stranputice, na kojih ga nalazimo posljednje vjeme njegova života. Njegove se krivnje i zablude nipošto izpričati nemogu, nego nam opet služe kao žalostan primjér, na kakve može zabluditi márzke i gadne kolomije — ono sárce (makar bilo najplemenitije), kojega na pravoj stazi nedârži zdrava glava. —

Romance.

Prava je domovina *romancah* Španjolska. Tu je svaka skoro pjesma *romanca* (bila nježna, ljubezna ili zbiljna junačka). A čine se španjolske romance s priglasci (assonancami). Priglasak zove se nesavršena rižma t. j. gdje se samo bez obzi-

ra na suglasnike samoglasnici slažu. Tako su np. *danak*, *tanak*, *sanak*, *razstanak* i. t. d. savršene rižme; gdje su naproti tomu *danak*, *darak*, *rana spavam* i. t. d. nesavršene rižme ili priglasci. A kad se romanca s priglaskom gradi, to treba da se slažu samoglasnici posljednje stope svakog drugog (kad kada i svakog četvrtog) reda tja do kraja pjesme, ili do kraja svakog razdělka od pjesme. Španjolci na takov način grade dugačkih pešamah bez ikakva truda, zašto jih pri tom pripomažu njihova nebrojna infinitiva na *ar*, *er*, *ir*, samostavna na *ad*, pristavna na *al* kao i participia na *ada* i *ado*, kao i na *ida* i *ido* i. t. d. — Eto primjera španjolske romance s mužkim priglaskom:

Rosa fresca, rosa fresca,
 Tan garrida y con amor!
 Quando y'os tuvo en mis braços,
 No os sabia servir *no*,
 Y agora que os serviria,
 No os puedo yo aver *no*. —

Vuestra fue la culpa, amigo,
 Vuestra fue, que mia *no*,
 Embiastes mi una carta —
 Con un vuestro servidor,
 Y en lugar de recaudar,
 El dixera otra *razon*,
 Que erades casado, amigo,
 Alla en tierras de Leon,
 Que teneis muger hermosa
 E hijos como una *flor*. —
 Quien os lo dixo, señora,
 No os dixera verdad *no*,
 Que yo nunca entre en Castilla,

Ni alla en tierras de Leon,
Sino quando era pequeño,
Que no sabia de amor.

Početak romance sa ženskim priglasikom:

A fuera, a fuera Rodrigo,
El sobervio castellano!
Acordar se te devria
De aquel tiempo ya pasado,
Quando fuiste cavallero
En el altar de Santiago,
Quando el rey fue tu padrino,
Tu Rodrigo el ahijado;
Mi padre te dio las armas,
Mi madre te dio el cavallo,
Yo te calce las espuelas,
Porque fuesses mas honrrado,
Que pense casar contigo;
No lo quiso mi pecado,
Casaste con Ximena Gomez
Hija del conde Loçano. i. t. d.

I Njemački su pjesnici u novia vremena počeli upotrebljavati assonance u svojih nekojih pjesmah, najpače: Uhland, Herder, Rückert i. dr. Najbolje jih je upotrebio Uhland. Nu ipak se nedadu s onom razkošju i laganostju citati kao što se citaju Španjolski. Najpače glase ženske njemačke assonance čamno i teškoglasno poradi onoga *e* koje se bez prestanka u drugoj slovcu povratjati mora. Kako prevode pritom i pohvaljeni nekoji Njerci romance Španjolske, uklanjajuć se onog *e*, — eto ti primjera:

Mohrenkönige in Kastilien
Ziehen ein mit grossen *Siegsponp*,

Fünf der Mohrenkönige kommen,
Führen mit sich vieles *Kriegsvolk*.

Zogen dicht vorbei an Burgos
Und nach Montedoca *hin schon*,
Sie beliefen Belforado
Bald darauf auch San *Domingo*.
Drauf Najera nebst Logroño,
Wo ihr Schrott und Feuer *nichts schont*.

(Adalbert Keller.)

I tako dalje se vuče s tom okretnostju pësma
tja do kraja —

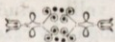
Nu mnogo je spozobnii, za ovu vārstu metriku naš slavjanski jezik; *) a to (scënim) izmedju sviuh glavnih europskih jezika uz španjolskog i talianskog najvārstnii; — a izmedju slavjanskih nada svima opet naš ilirski, koi punoćom svojih mnogobrojnih *a, o, u*, ostale nadkriljuje, k čemu pripomaže još prednost, što se kod nas slovke samo broje. Nu dosada se jošter izvan Krajnskoga pësника Dr. *Prešerna* nitko nije prihvatilo toga načina. Njegove lëpe romance s priglasci naći ćaš u III. i IV. svezku Krajnske *Zhbelize*.

Junak *Hranilović* biaše jedan izmedju najglasovitih četnika Senjskih, od kojeg je i samo ime bilo nekada trepet bulah, a sada se još u mnogih nebrojenih hajdućkih pësma spominja, i s uzhićenjem njegova slava pëva.

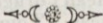
Poslë kako su Turci osvojili Sārbsku i Bosnu,

*) I u narodnjih naših pësma možeš tragovah pësma s assonancami naći (gledaj *Vukove Srpske narod. pësme* [U Beču 1841] broj 90, 117, 120, 293 itd.)

prelaziše mnoge (osobito plemićke) porodice u po-
bližnje Austriske pokrajine, naime u Hrvatsku i
Krajnsku, silu svojih podajnikah sa sobom vodeći.
Od ono doba imade u Hrvatskoj Keglevićah, Je-
lačićah, Krismanićah, Stojanovićah, Šimunčićah,
Krajačićah, Radičevićah i drugih; u Krajnskoj pako
Blagajah, Tomašovićah, Tomašićah, *Jugovićah* i
drugi. — Jedan je sada gosp. Jugović (Jugowitz)
u Koruskoj Kreiskommissaire Bělačkoga kotara.

Několiko manje poznatih rěčih.

Alaj-barjak = barjak čitave vojske, die Heerfahne, vexillum.

U desnoj mu ruci kopje bojno
A u lěvoj *alajbarjak* zlatan.

Ala kerim! »Bog je velik!« Kažu Turci kad se šta neobičajna, velika slući, što oni ili željno očekuju, ili nemogu da razumědu.

Alem, dragi kamen (Diamant?)

Na jabuci *alem* kamen dragi,
Pri kojem se vidi večerati
Nasrěd noći kano nasrěd dana.

Balčak, onaj kraj u sablje, gdě se rukom dārži.
Säbelgriff, Säbelheft, Degengefäss.

Kārvava mu sablja do *balčaka*
A desnica ruka do ramena.

Beden, ili *bedem*, Bastei, Ringmauern.

Blazan, pomaman, lud.

Bula. Turkinja (žena ili děvojka).

Čarsija, piac, tārговиšte, der Marktplatz.

Čitap, tursko sveto pismo alkuran.

Davori, (interj.) np. Davori Božo davori! skuhat
ću ja tebi poparu.

Djulistan, vārtalj gdě same ruže rastu, der Rosengarten.

Zakopa ga majka u bostanu
U bostanu cvjetnu *djulistanu*.

Esapiti, računati.

Gärle, (pomanjšiteljno od *gärlice*).

Gärlica je proso brala;

K njoj dohodi drugo *gärle*:

Daj mi, *gärle*, jedno zärno...

Gnjev, Särdjba, ljutitost.

Gomila, grobište, Grabhügel r. i. p. mogyla.

Hlapac, momak; Poljski *chłopiec*, Bursche, ovdě

Page što sadašnji poljski *giermek*.

Hora, vrěme, u koi obiçavaju kalugjeri ili kolu-
drice svoje molitve ukupno na shodah (Chor)
çatiti.

Hum, okruglo bärdo, Kogel. — Nekoji od naše
bratje Särbaljah pišu *holm*; nu to je baš proti
duhu našeg južnoslavjanskog jezika, pa se pisat
nemože kao što se ne piše *polni*, *dolžni* męsto
puni, *dužni*.

Kärçi, kärçevina, męsto preobratjeno u polje, gđě
je bila prije šuma ili šikara.

Kaurka ili *Kaurkinja*. Tako zovu Turci naše žene.

Kosci, gledaj stranu. 119.

Lada, Božica ljubavi (Gledaj *Djulabie* str. 133.)

Leljo, Božić ljubavi (Gledaj *Djulabie* str. 131.)

Lės. 1. šuma, lug 2. därvo u obće. 3. raka.

Ložište, męsto gđě se leži, ärdjava postělja, kao
što je u ubogih.

Luna, męsec. Upotrębljava se po ÷itavoj Krajn-
skoj pa i u jednoj strani slovenskoga u železnoj
gradomedji Ugarske. Ta se rēç već može u
najstariih rukopisih çärkvenoslovenskih naçi.

Meçta, fantazia.

More! Medjumetak, koj se nedade upravo i točno u drugi koji jezik prevesti. *More!* kaže obično stariji mladjemu, gospodar služi, Turčin Kaurinu, i. t. d.

Mostar, varoš u južnoj Bosni.

Naju, rodit. dvostr. Město toga se sada obično kaže *nas dviuh*. Nu je *naju* još običajno i po Bugarskoj i po čitavoj gornjoj Ilirii.

Perun, Bog groma (Gledaj *Djulabie* str. 150.)

Podstěnje, kod naše bratje u Štajeru ono město izpred kuće, koje uprav uz stěnu, koliko strěha dosegne, za tri četiri paoca više od ostale zemlje stoji, te se osobitem pomnjom čisti. Ako je na način hodnice po staroslov. načinu obijeno, zove se *ganjg*, u dolnjoj Ilirii *trēm*, Porticus.

Prije, prijane, prijatelju: Freund, Bruder.

Pustahija, razbojnik.

Saraj, ona strana stanja, gdje Turci čuvaju svoje bule. Kod bogatijih saraj čini za se stanje.

Spas, spasitelj, kārst, križ.

Starešina, u občini muževi, koji zaključuju i sude, kod svadbe u gornjoj Ilirii vėnčani kum (Gledaj stran. 120.)

Ves, selo.

Vārė, kārėag, Krug (od vartjeti? ili od urceo?)

Zadušbina, ono, što čovėk čini za spasenje duše svoje, ili sagradi cārkvu ili manastir, kao što činiše nėgda cari i kralji pradėdovah naših; ili nahrani gladna, preodjene gola, napoji žedna, koju zadušbinu svaki i najmanji učiniti može.

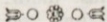
Parvu bābo zagradio cārkvu

Krasnu slavnu sebi *zadušbinu*...

Živica, živi plot, Zaunhecke.

PREDPLATNICI I PREDBROJNICI.

U H o r v a t s k o j .

(P. n.) gospoda:

- Akšamović Josip, sluš. bogoslov. III. g. u Zagr.
 Augustin Juraj, gradjanin i lekar u Zagrebu.
 Babić Franjo, mudroljubja II. g. sluš. u Zagrebu.
 Babić Tito, vlastelin i fiskal varm. Varažd.
 Babukić Věkoslav, advokat i tajnik sl. čit. Zagr.
 Bach Josip, vārhovni učitelj. u sl. H. granici.
 Bakšaj Škender, jurat iz Zagorja.
 Barabaš Věkoslav, kapelan u Koprivnici.
 Barac Eugenio, jurat iz Varaždina.
 Baraga Antun, sluš. mudr. II. g. u Zagrebu.
 Barišec Josip, kapelan u Samoboru.
 Bartolović Ivan, sluš. mudr. II. g. u Zagrebu.
 Belas Pavao, sluš. bog. IV. g. u Zagrebu.
 Belošić Věnceslav, kap. u Bistrici.
 Berke Augustin, kap. u Križevcih.
 Berkić Ivan, sluš. bog. I. g. u Zagrebu.
 Bištan Julio, sluš. pravah u Zagrebu.
 Bogović Mirko, 2 exemplara.
 Bolkovac Jakov, c. k. lajtnant iz H. granice.
 Briglević Janko, sluš. mudr. II. g. u Zagrebu.
 Brooz Mavro, kapelan u Pregradju.
 Bunjevac Ivan, bilježnik slavne varm. Zagreb.

- Car Stěpan, advokat i odgojitelj gosp. Demeterfyih.
 Cerovac Franjo, sluš. mudr. I. god. u Zagrebu.
 Čačković Josip de Verhovina, zač. sudac sl. v. Z.
 Čačkovićka Ivana, rođj. comtesse de Schmideg.
 Čavlović Pavo, sluš. mudr. II. g. u sēm. Zagr.
 Čegelj Janko de Lapuh, vel. sudac sl. v. Varažd.
 Černi Andria, Zagr. narodni kavandžia.
 Čitaonica mladeži ilirske u g. k. sēmeništu Zagreb.
 Debeljak Jozip, kapelan u Mihovljanah.
 Demeter Dmitrij, Dr. lěkarstva u Zagrebu.
 Demeterfy Dragutin.
 Demeterfy Milan.
 Diković Dragutin, zakletnik banskoga stola.
 Dolovčak Ivan, advokat.
 Doma Mio, sluš. mudroljubja I. g. u Zagrebu.
 Drašković grof Janko Trakoštanski, c. k. komornik itd. předsědnik sl. dr. čitaonice il. Zagr.
 Droběec Franjo, sluš. bog. II. g. u Zagrebu.
 Dvořak Mavro, učenik IV. gimn. škole u Zagr.
 Egersdorfer Alexander, sluš. bog. II. g. u Zagr.
 Filić Jakob, sluš. bog. III. g. u Zagrebu.
 Fink Eduard, sluš. bog. III. g. u Zagrebu.
 Folnegović Nikola, sluš. mudr. I. g. u Zagr.
 Francul Franjo, sluš. bog. IV. g. u Zagrebu.
 Frigan Věkoslav, advokat i prisědnik sud. stola.
 Fuks Vatroslav, sluš. pravah u Zagrebu.
 Galac Dragutin, sluš. mudrol. II. g. u Zagrebu.
 Gjurkovečki Franjo, kapelan u Krapini.
 Goršeta Nikola, slušalac pèsničtva u Zagrebu.
 Grabar Mirko, kapelan u Miholcu.
 Gvozdanović Janko, advokat u Karlovcu.
 Gvozdanović Tomo, c. k. kapetan-auditor u Z.
 Hadrović Miroslav, sluš. bog. I. g. u Zagrebu.
 Hajko Miho, sluš. bog. III. g. u Zagrebu.

- Halady Jovan, provisor.
 Haramina Milutin, sluš. bog. I. g. u Zagrebu.
 Hatz Pavo mladji, trgovac u Zagrebu.
 Haukovec Stěpan, sluš. mudr. I. g. u Zagrebu.
 Hauliček Nikola, sluš. bog. II. g. u Zagrebu.
 Havaić Stěpan, župnik u Zaboku.
 Holjac Antun, sluš. mudr. II. g. u Zagrebu.
 Hórvat Antun, advokat u Zagrebu.
 Horvat Nikola, sluš. mudr. II. g. u Zagrebu.
 Hranilović Ilija, sluš. pěsniětva u Zagrebu.
 Ilić Luka, sluš. bog. II. g. u Zagrebu,
 Jakopović Gavro, zakletnik banskoga stola.
 Jakševac Stěpan, sluš. bog. II. g. u Zagrebu.
 Gdč. Jarnevićeva Boguila, dom. iz Karlovca.
 Jarnevićeva Dragoila, dom. i spisateljica iz Karl.
 G. Jarnević Josip, sluš. bog. III. g. u Zagrebu.
 Jelačić Kazimir de Buzin, jurat.
 Jelačić Vladislav de Buzin, jurat.
 Juranić Ferdinand, c. k. kapetan iz H. granice.
 Karoly Ljudevit, sudac sl. varm. Zagrebačke.
 Kasun Dragutin, sluš. mudr. I. g. u Zagrebu.
 Kesterzaneek Franjo, varh. harmicar u Senju.
 Kirchlechner Vuri, kapelan u Ivancu.
 Kiš Ladislav, sluš. bog. IV. g. u Zagrebu.
 Knežić Kajetan, c. k. major i upravit. C. L. ceste.
 Knjižnica narodna mladeži duhovne u sēm. Zagr.
 Gdč. Kokanovićeva Maria, domor. iz Karlovca.
 G. Kooci Augustin, sluš. bog. III. g. u Zagrebu.
 Kostelec Nikola, sluš. bog. I. g. u Zagrebu.
 Kovačević Ivan, sluš. mudr. II. g. u Zagrebu.
 Kovačević Juraj, varhovni učitelj.
 Kralj Alexander, advokat i prisědnik sud. st.
 Kraljević Pavo, učitelj Pleternički.
 Krestić Nikola, sluš. mudr. II. g. u Zagrebu.

- Krieger Antun, sluš. mudr. II. g. u Zagrebu,
Gđ. Kriegerova Eugenia, domorodka iz Zagr.
 Kriegerova Jozefina, domorodka, iz Zagreba.
 Krizmanićeva Pauna, domorodka, iz Bistrice.
G. Krizmanić Ivan, opat i župnik Bistrički.
 Križanić Ognjeslav; kapelan u Klošter-Ivaniću.
 Kršnjavi Jozip, sluš. bog. I. g. u Zagrebu.
 Kukuljević Antun de Sacci, varh. skolski ravnit.
 Kukuljević Ivan Sakcinski, c. k. lajtnant.
 Kušec Pavo, župnik u Ivancu.
 Kušland baron Dragutin Zablatiski 2 ex.
 Lahonjek Stěpan, sluš. mudr. II. g. u Zagrebu.
 Laić Stěpan, sluš. bog. II. g. u Zagrebu.
 Latković Stěpan, sluš. bog. II. g. u Zagrebu.
 Lepšek Janko, sluš. mudr. II. g. u Zagrebu.
 Leušteek Tomo, sluš. bog. II. g. u Zagrebu.
 Malić Kosta, Fourier u sl. H. granici.
 Malin Naum, pravnik.
 Maretić Ognjoslav, sluš. bog. II. g. u Zagrebu.
 Marković Mio, sluš. mudr. I. g. u Zagrebu.
 Mašek Ivan, sluš. mudr. I. g. u Zagrebu.
 Matačić Dragutin, sluš. mudr. I. g. u Zagrebu.
 Matić Miroslav. sluš. mudr. I. g. u Zagrebu.
 Matković Stěpko, kapelan u Berdovcu.
 Mesić Jozip, sluš. bog. II. g. u Zagrebu.
 Mikelini Ferdinand, sluš. bog. II. g. u Zagrebu.
 Mikić Gjuro, sluš. bog. III. g. u Zagrebu.
 Miković Ivan, kapelan u Konobi.
 Mikulić Jozip, advokat u Zagrebu, 2 ex.
 Miler Jozip, kapelan u Konobi.
 Milošević, c. k. lajtnant u sl. H. granici.
 Mračić Bernardo, kapelan u Čazmi.
 Mrak Maximilian, protokolista st. duh. 2 ex.
 Mraović Alexander, Dr. lěk. i fisik. var. Zagr.

- Mraović Vasilij gradj. Zagrebački, 2 ex.
 Mrazović Mato, sluš. blagorječja u Zagrebu.
 Němčić Antun, advok. i sudac sl. varm. Križev.
 Nikolić Vasilij, jurat u Zagrebu.
 Gdč. Papićeva Kārstina, dom. i lj. il. lit. uZagr.
 G. Pavlec Mato, kapelan u Bregih.
 Petter Dragutin, sluš. mudr. II. g. u Zagrebu.
 Pihler Ljudevit, pravnik I. g. u Zagrebu.
 Gj. Pisačićka Ljubica rodj. Kukuljevićeva.
 G. Pogledić Dragutin, advokat u Zagrebu.
 Poljak Gašpar, sluš. mudr. II. g. u Zagrebu.
 Popović Anastas, trgovac Zagrebački.
 Požeg Franjo, sluš. bog. I. g. u Zagrebu.
 Radočaj Franjo, sluš. bog. IV. g. u Zagrebu.
 Rakovac Dragutin, advokat i spisatelj u Zagr.
 Rakovac Lauš, Dr. lékarstva u Zagrebu.
 Rastić Danilo, c. k. oberstlajtnant iz sl. H. gran.
 Ratković Antun, c. kr. kadet u sl. H. granici.
 Ratković Juraj, c. kr. lajtnant u sl. H. granici.
 Regen Franjo, sluš. mudr. I. g. u Zagrebu.
 Resar Janko, sluš. bog. I. g. u Zagrebu.
 Reves Stěpan, sluš. bog. II. g. u Zagrebu.
 Rogan Eduard, sluš. mudr. II. g. u Zagrebu.
 Rogan Stěpan, župnik u Vraběju.
 Rožić Eduard, sluš. mudr. II. g. u Zagrebu.
 Rumenjak Jakov, odg. ml. gosp. Gabr. Stauduareve.
 Sabljar Antun, c. kr. kapetan u Križevcih.
 Sabljar Mihail, c. kr. major u Zagrebu.
 Sekanović Věkoslav, sluš. bog. IV. g. u Zagr.
 Seljan Dragutin, prefekt u pl. konv. i spis. ilirski.
 Šerbanić Jozip, bilježnik občine Kraljevečke.
 Simonić plem. (Baltasar), c. k. generalmajor i
 vitez c. rusk. reda sv. Ane 2, vārste.
 Smendrovac Jozip, advokat u Karlovcu.

- Sobèić Mio, sluš. bog. II. g. u Zagrebu.
 Stančić Vêkoslav, sluš. mudr. II. g. u Zagr.
 Stivalić Kârsto, kap. kod sv. Trojstva u sl. H. gr.
 Stivalić Mio, sluš. bog. II. g. u Zagrebu.
 Šandor Mirko Gjalski, vlastelin Horvatski.
 Šajatović Mihail, c. kr. lajtnant u sl. H. gran.
 Šavor Jozip, sluš. bog. III. g. u Zagrebu.
 Šimagović Franjo, sluš. bog. IV. g. u Zagrebu.
 Škarec Škender, staresina magistr. Zagreb. itd.
 Škalar Mio, sluš. bog. I. g. u Zagrebu.
 Škrabal Kamilo, sluš. bog. I. g. u Zagrebu.
 Škrinjarić Jozip, sluš. blagorêčja u Zagrebu.
 Šoštarić Dragutin, advokat u Zagrebu.
 Štabek Mihail, kapelan u Orehovcu.
 Štauduar Antun, aktuar kr. arkiva u Zagrebu.
 Štauduar Vêkoslav, sudac sl. varm. Zagrebačke.
 Gj. Štauduarka Drag. rođj. Krizmanićeva.
 Gđc. Štauduaeva Gabriela, domorodka.
 Štriga Bêlan, pravnik I. g. u Zagrebu.
 Šuplika Jozip, kap. u Koprivnici.
 Šušković Jozip, prefekt u bisk. Z. sirotištu.
 Šutej Franjo, sluš. mudr. I. g. u Zagrebu.
 Švigel Dragutin, zakletnik banskoga stola.
 Švigel Ljudevit, sluš. mudr. I. g. u Zagrebu.
 Švajcer Nikola, sluš. mudr. I. g. u Zagrebu.
 Tkalčić Stêpan, gradjanin i postolar u Zagrebu.
 Toljan Mato, član nar. ilirskog teatra u Zagr.
 Tumpić Mirko, kapelan u Bistrici.
 Uhernik Andria, sluš. bog. I. g. u Zagrebu.
 Užarević Jakov, Dr. lèk. u Zagrebu.
 Vahter Dragutin, sluš. mudr. II. g. u Zagrebu.
 Vakanović Antun, fiškal sl. varm. Zagr. 3 ex.
 Valetić Janko, sluš. bog. III. g. u Zagrebu.
 Varga Franjo, kapelan u Križevcih.

- Veber Adolfo, sluš. mudr. I. g. u Zagrebu.
 Vërbančić Ivan, sluš. bog. I. g. u Zagrebu.
 Vërbančić Slavoljub, sluš. bog. II. g. u Zagr.
 Vërbance Blaž, kap. u Cvëtlini.
 Vernak Ognjoslav, sluš. mudr. II. g. u Zagrebu.
 Vitković Josip, sluš. bog. II. g. u Zagrebu.
 Vraniczany pl. Juraj, trgovac u Senju.
 Vraniczany pl. Nikola, vlastelin 3 ex.
 Vukmanić Ivo, sluš. pësnieçtva u Zagrebu.
 Vukotinović Ljud., vel. sudac sl. varm Križev.
 Vuković Stëpko, kap. kod sv. Jalžb. u Suh. dolu.
 Vulaković Adolfo, sluš. bog. II. g. u Zagrebu.
 Zengeval Franjo, nadvornik nj. exc. bisk. Zagreb.
 Gdë. Zlatarovićeva Milica, domor. u Zagr.
 G. Zlatarović Robert, advokat u Zagrebu.
 Zubanović Petar, sluš. mudr. I. g. u Zagrebu.
 Žerjavić Ferdinand, advokat u Zagrebu. 2 ex.
 Žigrović Ferdinand, sluš. mudr. II. g. u Zagr.
 Žuvić Vëkoslav, kapelan u Remetincih.
 Žužel Franjo, sluš. bog. IV. g. u Zagrebu. 2 ex.

U Slavonskoj.

(P. n.) gospoda:

- Bërkić Tadia, c. kr. kapetan u Mitrovici.
 Bertić Vatroslav, c. kr. kadet u Osëku.
 Bigga Stojko, c. k. oberlajtnant u Petrovaradinu.
 Dautović Franjo, c. k. kapet. u Novoj Gradiški.
 Delimanić Ivan, vlastelin Orahovički,
 Fergić Franjo, župnik Brestovački.
 Filić Matia, župnik Feričanački.
 Gottlibović Pavò, žup. i starešina Valpovački.
 Halavanja I., c. kr. lajtnant u Osëku.
 Kovačević Valentin, kapelan Lipovljanski.

Maurović Jos., vicearkid. Našički i žup. Orahovički.
 Mihailović Gavriilo, admin. manastira Jazačkog.
 Mikšić Xaver, prof. u Osijeku.
 Mohl Franjo, adv. i prisjed. sl. varm. Věrovitičke.
 Pavić Ant., Dr. lěk., fisikus i prisjed. sl. var. Požeške.
 Požežanac Antun, kapelan u Svesvetih.
 Šimatović Ivan, c. k. oberlajt. u Petrovaradinu.
 Sirovec Franjo, kapelan Orahovički.
 Stanković Janko, Dr. m. i prof. u Diakovaru.
 Tončević Stěpan, tãrgovac u Zemunu.
 Užarević Juraj, bilježnik Orahovački.
 Užarević Matia, nadziratelj svilane u Iregu.
 Vahter Franjo, gradjanin Osěčki.
 Vraněšić Mihail, špoljar u Iregu.
 Zaborski Boislav, odgojit. dčce pl. obiteljih Mladenovićeve i Rogulićeve u Iregu.

U Dalmaciji.

(P. n.) gospoda:

Barić I., učitelj u Sinju.
 Čurlić Atanasij, jeromonah i učitelj u Šibeniku.
 Gvozdanović Danilo, c. k. sud. aktuar u Zadru.
 Ivičević Stěpan iz Makarske.
 Kaznačić Antun, adv. i spis. ilir. u Dubrovniku.
 Martinec Ignacia, c. kr. kapetan u Zadru.
 Milković Partenio, župnik u Imockomu.
 Nikolajević Juraj, župnik ist. čar. u Dubrovniku.
 Petranović Božidar, Dr. pr. i c. k. čin. u Imockomu.
 Popović Arsenio, deput. od zdrav. u Imockomu.
 Roči Antun, spisatelj u Dubrovniku.
 Stazić Andria, učitelj u Splětu.
 Gj. Vidovička Ana, spisateljica ilirska u Šibeniku.
 G. Vučković Luka, župnik r. k. u Solinu.

U Ugarskoj.

(P. n.) gospoda:

- Godra Miho, profesor u Várbasu.
 Goleš Nik., žup. i arkidiak. g. k. cark. u Novomsadu.
 Hadžić Jovan, Dr. pravah, starešina i direktor
 sárbske gimnasie u Novomsadu.
 Hesky Antun, bogoslovac biskupie Senjske na
 Peštanskom sveučilištu.
 Hurban Milosláv, izdatelj českosl. almanaka *Nitra*.
 Joanović Petar, Dr. mudrolj. i adv. u N. Sadu.
 Kauliczy Damjan, advokat Novosadski.
 Koić Alexander, Novosadskoga magistrata pisar.
 Kollár Jan, ev. župn. Peštanski, spisat. česko-sl.
 Kostić Alexander, advokat Novosadski.
 Kuzmanović Dimitrij, advokat Novosadski.
 Laušin Toma, var. Novosadske urbarius.
 Lazarović Lazar, advokat Novosadski.
 Lust Franjo, lèkar Novosadski.
 Mihailović Petar u Novomsadu.
 Nešković Petar, advokat Novosadski.
 Obradović Vasilij, advokat Novosadski.
 Palković Juraj, prof. slov. jezika u Bretislavu.
 Panić Jovan, gospodarnik u Novomsadu.
 Petrović Andrij, advokat Novosadski.
 Petrović Ivan, advokat Novosadski.
 Polzović Gavrilo, advokat Novosadski.
 Popović Miloš, slušalac pravah u Kečkemetu.
 Rohonj Jan, evang. propovèdник u Gložanah.
 Sekulić, Gargur, Dr. lèkarstva u N. Sadu.
 Staić Mio, Novosadskog magistrata pisar.
 Staić Stèpan, zdraviteljstva pomoćnik u N. Sadu.
 Stamatović Pavao, župn. Segedinski i spis. sárb.
 Šafařjk Jan, Dr. lèkarstva u N. Sadu.

Škultety Horislaw, českosl. spisat, u Bretislavu.
 Štur Ljudevit, nam. prof. českosl. jez. u Bretislavu.
 Teodorović Jovan mag. veteranije u N. Sadu.
 Užarević Luka, sluš. mudroljub. I, g. u Pečuhu.
 Užarević Vatroslav, sluš. bogosl. II. g. u Pečuhu.
 Wrchowski Boleslawjn, advokat u Pešti.

U Štajerskoj.

(P. n.) gospoda:

Breznik J., župnik kod sv. Jakoba u Soboti.
 Dainko Petar, župnik i dekan Velikonedeljski.
 Deutscher Juraj, župnik Sveto-Nikolajski.
 Dominkuš Andria, uprav. grada Sekavskoga 3 ex.
 Dragošević Mihael, župnik Sveto-Stěpanski.
 Drobníć Josip, kapelan Rogatěki.
 Fuchs Antun, najemnik grada Žusemskoga.
 Gottweiss Josip, Dr. prav. najem. grada Pranečk.
 Herzog Josip, upravitelj grada Početártěkog.
 Klajžer Ivan, kapelan u Ptuju.
 Kočevar Stěpko, Dr. lěčiteljstva i fisikus Početártěski 6 ex.
 Košar Jakob, kapelan u Maria-Trostu. 3 ex.
 Krempel Antun, župnik Malonedeljski.
 Kvas Koloman, prof. slov. jezika u Gradcu.
 Macun Ivan, slušalac prava u Gradcu.
 Matjašić Juraj kapelan u Lempachu 2 ex.
 Mohorić Ivan, zemaljski gospodar u Ilovcih.
 Muršec Josip, misnik i odgojitelj u Gradcu.
 Nagy Antun, činovnik gradštine Podčetártěke.
 Oróžen Valentin, kapelan Poljičanski.
 Pirsch Franjo, kapelan u Slov. Gradcu.
 Sdouschegg Andria, župnik Ranski.

- Simonić I., kapelan Malonedëljski.
 Strah I., pravnik na sveučil. Gradačkom.
 Šparovec Věkosl., pravnik na sveuč. Gradačkom.
 Vaupotić Antun, kapelan u Leskovcu.
 Vógrin Lovro, Dr. bogoslovja i adjunkt bogoslovnih školah u Gradcu.
 Vuk Anton, župnik kod sv. Petra u Medvědjem dolu. 2 ex.
 Zaff Gjuro, kapelan u Frauheimu.
 Žuža Antun, župnik i dek. u Slov. Bistrici. 3 ex.

U Koružkoj.

(P. n.) gospoda:

- Jarnik Urban, župnik u Moosburgu.
 Korošec Ivan, bogoslovac III. god. u Čelovcu.
 Lesjak J., kapelan Pod Kloštrom.
 Leškošek Ivan, bog. IV. g. u Čelovcu.
 Mayr Matia, kapelan u Rožju.
 Trabant Otto, bogosl. I. g. u Čelovcu.
 Ulaga Jozip, bogosl. III. g. u Čelovcu.
 Zorčić Jozip, bogosl. I. g. u Čelovcu.

U Krajskoj.

(P. n.) gospoda:

- Cvelić Ivan, sluš. bog. III. g. u Ljubljani.
 Dolenc Luka, sluš. bog. IV. g. u Ljubljani.
 Dužan Jaromir, sluš. bog. IV. g. u Ljubljani.
 Ilenić J., župnik u Strugu.
 Jeran Luka, sluš. mudroljubja I. g. u Ljubljani.
 Jerovšek Lovro, sluš. mudr. I. g. u Ljubljani.
 Kastelic Miho, bibliotekar lyceja Ljubljanskoga.
 Kobe Gjuro, kapelan u Kostlu.

Košir J. kapelan u Krajnu.
 Krašna Jakob, sluš. bog. IV. g. u Ljubljani.
 Lampe Antun, sluš. bog. IV. g. u Ljubljani.
 P. J. u Ljubljani.
 Pinter Lovro, sluš. bog. IV. g. u Ljubljani.
 Pirnat Andria, sluš. mudr. I. g. u Ljubljani.
 Potočnik Ivan, sluš. bog. IV. g. u Ljubljani.
 Prenc Davorin, sluš. bog. I. g. u Ljubljani.
 Prešern Franjo, Dr. pravah spisatelj u Ljublj.
 Prešern J., zemaljski gospodar u Bledu.
 Puhar Matia, sluš. bog. II. g. u Ljubljani.
 Rupnik Simo, sluš. mudr. I. g. u Ljubljani.
 Ruđer Jozip, vlastelin Ribnički.
 Štriter Ivan, sluš. mudr. II. g. u Ljubljani.
 Toma J., vlastnik gvozdane u Radolci.
 Zic Nikola, sluš. krasnorčja u Ljubljani.
 Žakelj, Antun, sluš. bog. III. g. u Ljubljani.
 Zemla Jozip župnik kod sv. Ambrozia, spisatelj.

U T à r s t u.

(P. n.) gospoda:

Kladnik J., lječitelj.
 Rukavina Ilija Ljubački, c. kr. oberlajtnant.
 Rušnjov Antun, predsjednik mag. od zdravlja.
 Gj. Rušnjova Sofia rodj. Žinićeva.
 G. Stojković Andria.
 Vladisavljević Dimitria, učitelj.

U Mletačkoj.

(P. n.) gospoda:

Bergler Franjo, c. kr. kadet u Trebižu (Treviso).
 Butolo Dinko, agente comun. del Vale di Resia.
 Butolo Odoriko, župnik Rezijski.
 Galizia Francesco, kapelan Rezijski.

U B e č u.

(P. n.) *gospoda*:

Fabek Jozip, Dr. lékařstva itd.
Mašek Ivan, sluš. lékařstva II. god.
Miklošić Fr. Vl. Dr. mudroljubja i pravah
Zlatarović Jozip, c. kr. savětnik, Dr. i professor
lěkarstva na c. k. Jozefinskoj akademii u Beču.

U Ć e s k o j.

(P. n.) *gospoda*:

Čelakowski Fr. Lad. spisatelj česki.
Hanka Waclaw, bibliotekar nar. česk. museuma.
Štaněk Waclaw, Dr. i prof. lékařstva
Šafařjk P. J., Dr. m. i čuvar kr. česke biblioteke.
Winařjcki Karel, župnik Kowenski.

U G a l i c i i.

(P. n.) *gospoda*:

Bętkowski Nikodem, Dr. lékařstva.
Kruďowski Antun, Dr. pravah.

U S à r b s k o j.

(P. n.) *gospodin*

Vozarević Gligorij, kn. srbski knjigoprodavac u
Biogradu 10 ex.

U B o s n i.

Gospodin

Kuna Filip, klerik diecese Bosanske.

U R u s k o j.

(P. n.) gospoda:

- Bodjanski Jozip Maximovič, profesor slav. jezika i literature na sveučilištu Moskovskom.
 Preiss Petar Ivanovič, prof. slav. jezika i literature na sveučilištu Petrogradskom. 2 ex.
 Sreznjevski Izmail Ivanovič, prof. slav. jezika i literat. na sveučilištu Harkovskom. 3 ex.

Docnie poslani.

(P. n.) gospoda:

- Berkić Mato, tãrgovac u Sisku.
 Čaić Janko, tãrgovac u Sisku.
 E. Max. Wernić od Maloga Turnja, sl. m. II. g. u Z.
 Ferić Franjo, jurat u Zagrebu.
 Herceg Dragutin, sluš. mudr. II. g. u Zagrebu.
 Ilijašević Stěpan, duh. bisk. stola bilježnik u Z.
 Jakšić Danil, tãrgovac u Zagrebu.
 Juda Mato, tãrgovac u Sisku.
 Klemen Mihail, kanonik stolne cãrkve u Zagr.
 Kostić Gjuro, sluš. pravah u Pešti.
 Lovrić Franjo, tãrgovac u Sisku.
 Matiašević Franjo, kap. stolne cãrkve i nam. bilježnik duh. stola.
 Matošić Adolfo, stuš. mudr. II. g. u Zagrebu.
 Nikolić Konstantin, mladi domorodac u Zagr.
 Pibrouc Janko, tãrgovac u Sisku.
 Poturičić Miloš, sluš. mudr. II. g. u Zagrebu.
 Šestić Mihail, tãrgovac u Sisku.
 Španić Ljud., duh. Zagr. bisk. stola kancelista.
 Těrnski Ivan, c.kr. gran. čin. u Petrinji.
 Tkalac Ivan, sluš. mudr. II. g. u Zagrebu.

h

